У нумары: Весткі з БССР · У швагра Купалы · Забойца

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 52 (307) | ГОД VII | 30 СНЕЖНЯ 1962 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

Меліярацыя і загаспадараванне зялёных угоддзяў у Гайнаўскім павеце

У мінулым месяцы ў павятовым камітэце ПАРП у Гайнаўцы адбылася нарада на тэму меліярацыі і загаспадаравання зялёных угоддзяў. На нарадзе прысутнічалі старшыні грамадскіх рад нарадовых, солтысы і актыў грамад, на тэрыторыі якіх вядуцца меліярацыйныя работы.

На пачатку пасяджэння кіраўнік аддзела сельскай гаспадаркі і лясніцтва прэзідыума ПРН у Гайнаўцы пазнаёміў сабраўшыхся з меліярацыяй у нашым павеце.

Зялёныя ўгоддзі ў Гайнаўскім павеце займаюць плошчу ў 30 тысяч гектараў, г. зн. 19% плошчы павета. Як бачым, працэнт зялёных угоддзяў вельмі карысны. А ў той жа час на 100 га прыпадае толькі па 29 галоў жывёлы. Справа ў тым, што нашы лугі і пашы ў значнай ступені забалочаныя, малавартасныя. Таму меліярацыя і загаспадараванне гэтых лугоў і паш становіцца важнай праблемай.

У часе дыскусіі сабраўшыеся абмяркоўвалі, як добра і хутка правесці меліярацыю і як загаспадараваць зялёныя ўгоддзі, як палепшыць іх якасці і дабіцца большай выдайнасці.

Сур'ёзная цяжкасць у правядзенні меліярацыі — гэта недахоп рабочай сілы. Цікавая з'ява: Гайнаўскі павет мае найбольш фінансавых сродкаў, прызначаных на меліярацыю ў цэлым ваяводстве, і ў той жа час мае найменш рабочай сілы, неабходнай пры меліярацыі. І не таму, што няма каму працаваць, а толькі таму, што людзі неяк неахвотна згаджаюцца на гэтую працу. Даводзіцца прывозіць рабочых з іншых мясцовасцей, а нават з суседніх паветаў. Напрыклад, пры дрэнажы ў Чыжах давозілі рабочых з Дашоў і Бельскага

(Працяг на стар. 7)

УЛАДЗІМІР ЮЗВЮК

Двухгадовая дзейнасць «ЛЯВОНІХІ»

Чытачы даволі часта знаходзяць у «Ніве» і іншых газетах невялікія артыкулы або інфармацыі аб працы эстраднай групы ГП БГКТ «Лявоніха». Аб ёй пішуць чытачы, якія дзякуюць за канцэрты і просяць яшчэ раз наведаць вёску, пішуць таксама з розных нагод журналісты, крытыкі аб дасягненнях і недахопах. Усё гэта невыпадкова. «Лявоніха» ўжо заваявала сэрцы гледачоў паўднёва - усходняй Беласточчыны, а нават многія іншыя раёны ваяводства. Менавіта гэтыя людзі выказваюць часта захапленне не толькі мастацкім узроўнем, але жыццяздольнасцю эстрады, яе манеўранасцю і ахвярнасцю. Хіба не адзін калектыў не ўнёс за такі кароткі адрэзак часу так велізарнага ўкладу працы ў заспакаенне культурных патрэб вясковага насельніцтва, як эстрадная група «Лявоніха». Другую гадавіну працы, якая выпала на палову лістапада г. г., «Лявоніха» замкнула 566 канцэртамі. З гэтага ліку звыш паўтысячы выступленняў выпала на вёсках. Такое мэтанапраўленае накіраванне канцэртаў у тыя вёскі, дзе няма ніякіх умоў да выступленняў, дзе не даязджае кіно, але існуюць найбольшыя патрэбы ў культурных мерапрыемствах не заўсёды было плённым, карысным і цікавым для эстрадчыкаў. Часта на першы канцэрт прыходзіла ўсяго па 40—50 асоб (школьнікаў або моладзі), што адстрашвала ўдзельнікаў эстраднай групы, а Таварыства прыводзіла на дадатковыя кошты. Аднак насельніцтва хутка пераадольвала ўстарэлыя погляды, што толькі маладыя хочуць весяліцца і масава пачало дамагацца прыезду «Лявонізі». Зараз у тых жа вёсках на канцэрты прыходзіць у сярэднім 120—150 асоб. Паводле падлікаў эстрадную праграму аглядала ўжо 108 тысяч асоб.

Амаль кожны павет ставіць свае нейкія ўмовы, да якіх трэба дастасаваць працу эстрады. Найбольш клопатаў з даездам, напрыклад, у час асенніх дажджоў, снежных завеяў. ГП набыло для «Лявоніхі» мікробус «Ныса», аднак нягледзячы на гэта да некаторых вёсак, асабліва зімою, эстрада даехаць не зможа. Насельніцтва мусіць крыху пачакаць.

Найбольшая прысутнасць на канцэртах адзначаецца ў Сакольскім і Сямяціцкім паветах. Тут кожны канцэрт

(Працяг на стар. 4)

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

ЗА ТЫДЗЕНЬ НАВАГОДНІ І СВЯТОЧНЫ НУМАР. У ім будзе шмат цікавага матэрыялу. Між іншым пачнем друкаваць новую сенсацыйную аповесць, дамо голас удзельнікам конкурсу «Мае мары», які нядаўна быў праведзены ГП БГКТ, паэты пачнуць спрэчкі аб сваёй творчасці, змесцім таксама праваслаўны каляндар.

АЛЕСЬ БАЧЫЛА

МАТЧЫНА МОВА

Жывое ў вяках беларускае слова —
Народа душа і народа хвала.
Цябе абзывалі «мужыцкаю мовай»,
А нам жа ты — матчынай мовай была.

І самай прыгожай і самаю мілай,
Той маці, што шыла нам світкі з радна,
Што ўлетку на рэчцы палотны бяліла,
А ўвосень авёс дажынала адна.

Той маці, што зімамі кросны снавала,
Што з самай калыскі, як толькі магла,
Сумленнасці, праўдзе, дабру навучала,
Старанна ад розных хвароб берагла.

Прыеду дадому... І што за праява...
Пачую гаворку, ці песню, ці верш —
Здаецца, са мной размаўляеш ласкава
І сцежкаю поруч са мною ідзеш.

У маках чырвоных гарыць прыгуменне...
О матчына мова! Маленства вясна!
Ніколі ніхто мне цябе не заменіць,
Бо ты, як і маці, на свеце адна.

РОДНЫ КРАЯВІД

Фота Г. Рагазінскі

Вінцук Сава

Вечарам каля паблізкага лесу чуваць было залпы ружэйных і пулямётных стрэлаў. Скрадаючыся за платамі і дрэвамі — быццам зладзеі — прабеглі бязладнай кучай фашысцкія салдаты.

Вёска быццам вымерла. Усе пахаваліся дзе хто мог. Раз'яраныя гітлераўцы стралялі кожнага, хто трапіў ім пад руку.

А потым зрабілася ціха. Нават вецер не шапацеў лісцямі дрэў. Цемра ночы заглушыла ўсякія гукі.

Хата Андрэя стаяла каля ўзгорка ў канцы вёскі. Рана Андрэй асцярожна ўзабраўся на ўзгорак і разглядаў наваколле. У другім канцы вёскі пачуліся брэх сабак і людскія галасы. Андрэй толькі хацеў вярнуцца ў свой схован, але раптам убачыў, што людзі бягуць у тым напрамку, адкуль даходзілі галасы.

— Нашыя! Нашыя! — пачуў ён.

Ці гэта праўда? Сколькі год страху, здзекаў, слёз. І гэтаму ўжо канец. Не гледзячы на свае пяцьдзесят год, Андрэй бягом пусціўся спатыкаць Чырвоную Армію.

Андрэй меў тры гектары зямлі. Каб пракарміць сваю сям'ю мусіў наймацца ў кулакоў і памешчыка Вайцяхоўскага. Плацілі грошы. Але выбіраць не было з чым. Гэткіх як ён было многа, а працы не было.

Дзеці радзіліся і паміралі, нат не пазнаўшы — хто гэта доктар. У час вайны памерла і матка. Астаўся з двума сынамі.

І вось прышло доўгачаканае вызваленне. Старэйшы сын пайшоў у армію. Андрэй быў выбраны Старшынёй сельсавета і жыў з малодшым сынам Лёнем, якому было 13 год.

У вёсцы панавала парушэнне. Ешлася падрыхтоўка да парцэляцыі маёнтку Вайцяхоўскага. Многія цешыліся, што збыліся векавыя мары. Але былі і такія, якія баяліся браць зямлю. Вайна

(Працяг на стар. 4)

АХВЯРНЫ СЫН ПАРТЫІ І НАРОДА

17 снежня г.г., закончыўшы навучанне і здаўшы дыпломную працу на эканамічным факультэце Вышэйшай школы грамадскіх навук у Варшаве, у дарозе ў Беласток памёр на інфаркт сэрца сакратар Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку Пётр Лубінецкі.

Тав. Пётра Любінецкага асабліва добра ведаюць на Гайнаўшчыне, дзе ў гадах 1955—56 быў Ён першым сакратаром Павятовага камітэта ПАРП і дзе шмат улажыў працы, каб падняць Гайнаўшчыну на вышэйшы ўзровень.

Восенню 1956 г. Пленум Ваяводскага камітэта ПАРП выбірае Яго членам Бюро і сакратаром ВК ПАРП. На гэтай пасадзе тав. Пётр Любінецкі прыймае актыўны і творчы ўдзел ва ўсіх мерапрыемствах і працах Ваяводскага камітэта ПАРП у развіцці Беласточчыны. Апрача ахвярнай партыйнай працы, актыўна дзейнічае ў рабоце фронта адзінства народа. Як старшыня Ваяводскага камітэта ФАН у гадах 1957 — 60 уносіць паважны ўклад працы ва ўмацаванне адзінства ўсіх патрыятычных сіл Беласточчыны ў рэалізацыі праграмы Партыі, у гаспадарчым і культурным развіцці ваяводства. За ахвярную працу ўзнагароджваецца Сярэбраным крыжам заслугі, а потым Афіцэрскім крыжам Ордэна адраджэння Польшчы.

Развітваючыся над магілай з тав. Пётрам Любінецкім, першы сакратар ВК ПАРП у Беластоку тав. А. Лашэвіч, між іншым сказаў:

«Ахвярнасць, сумленнасць у працы, вернасць ідэям партыі спалучалася ў Таварыша Пётра Любінецкага з пастаяннымі намаганнямі да ўдасканальвання сваёй працы. Дарогу да гэтага бачыў у безупынным узбагачванні сваіх ведаў. Ад першай хвіліны пасля вызвалення да апошніх дзён свайго жыцця спалучаў працу і грамадскую дзейнасць з павышэннем ведаў. Прыгожы гэта прыклад і ўзор Камуніста нашых часоў, які робіць усё, што ў яго сілах, каб як найлепш служыць партыі і народу».

У апошнюю дарогу праводзілі тав. Пётра Любінецкага тысячы працоўных Беластока. На здымку: Труну з целам Памёршага выносяць з будынка ВК ПАРП члены Бюро ВК ПАРП.

Весткі з БССР

На здымку: польскія настаўнікі ля Палаца культуры прафсаюзаў у Мінску.

Наша мэта — мір і дружба

У гэтым годзе спаўняецца дзесяць год з дня стварэння Беларускага Таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі. За гэты час Таварыства вырасла ў масавую арганізацыю, зрабілася адданым вяшчальнікам ідэй міру і дружбы паміж народамі. Цяпер яно аб'ядноўвае 55 аддзяленняў савецкіх таварыстваў дружбы, у тым ліку 5 рэспубліканскіх, а таксама 11 галіновых секцый. У арганізацыях таварыства працуе звыш пяці тысяч актывістаў. Зараз Беларускае Таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі падтрымлівае пастаянныя кантакты з 130 грамадскімі і культурнымі арганізацыямі ў 60 краінах. Таварыства падтрымлівае сувязі таксама і з шэрагам прагрэсіўных эмігранцкіх арганізацый, аб'ядноўваючы грамадзян, выбыўшых за граніцу з заходніх абласцей рэспублікі ў пошуках працы або занесеных на чужыну ў гады другой сусветнай вайны.

Працоўныя Беларусі заўсёды з вялікай гасціннасцю і сардэчнай цеплынёй вітаюць у сябе сваіх зарубежных гасцей, даюць ім шырокую магчымасць знаёміцца з жыццём і працай нашага народа, бываць на заводах, фабрыках, будоўлях, у калгасах і саўгасах, у навучальных установах, у цэнтрах навукі і культуры.

Аднак мы разумеем, што не кожны чалавек за граніцай мае магчымасць наведаць нашу рэспубліку, сваімі вачыма ўбачыць савецкую рэчаіснасць. Каб у нейкай ступені дапамагчы зарубежнай грамадскасці лепш пазнаць жыццё беларускага народа, таварыства сістэматычна накіроўвае зарубежным таварыствам дружбы і некаторым органам друку інфармацыйныя матэрыялы, фотакамплекты і фотавыстаўкі, расказваючыя аб поспехах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, аб перспектывах развіцця Беларускай ССР. У мінулым годзе, напрыклад, мы выслалі ў зарубежныя краіны 30 артыкулаў, нарысаў і замалёвак на розныя тэмы з жыцця Беларусі, 19 фотакамплектаў і фотанарысаў, 3 камплекты выстаўкі мастацкай фатаграфіі БССР, выстаўкі народнай творчасці і малюнкаў дзяцей Беларусі, больш 300 гадавых камплектаў рэспубліканскіх газет, каля 600 гадавых камплектаў розных часопісаў.

Разам з тым мы ахвотна адказваем на пытанні нашых сяброў. Мы лічым, што абмен вопытам, інфармацыйнымі матэрыяламі і фотавыстаўкамі садзейнічае збліжэнню народаў, лепшаму іх узаемаразуменню, служыць справе далейшага ўмацавання дружбы паміж імі. Маючы гэта на ўвазе, мы імкнемся як мага лепш актывізаваць працу нашых аддзяленняў, развіваць сяброўскія сувязі не толькі ў маштабе рэспублікі, але і паміж асобнымі абласцямі, гарадамі, прадпрыемствамі і ўстановамі. У мінулым годзе, напрыклад, Мінская вобласць і Варшаўскае ваяводства абмяняліся дэлегацыямі. Знаходзячыся ў Польскай Народнай Рэспубліцы, мінская дэлегацыя шмат даведалася аб жыцці брацкага польскага народа, аб яго поспехах у сацыялістычным будаўніцтве. У сваю чаргу нямала цікавага і карыснага павезла ад нас і дэлегацыя Варшаўскага ваяводства. Асабліва часта мы абменьваемся дэлегацыямі з суседнімі раёнамі Польшчы. У Брэсцкай і Гродзенскай абласцях з Люблінскага і Беластоцкага ваяводстваў у мінулым годзе пабывала 33 дэлегацыі.

З мэтай перадачы вопыту адбываецца абмен дэлегацыямі паміж мінскімі і польскімі трактарабудаўнікамі. Калектыў мінскіх трактарабудаўнікоў ахвотна выкарыстоўвае каштоўны вопыт сваіх польскіх калег, адначасова знаёмячы іх са сваімі вытворчымі дасягненнямі.

Умацоўваецца дружба паміж калектывамі фабрыкі імя Сяржана ў Беластоку і Гродзенскага тонкасуконнага камбіната. Яны спаборнічаюць і сістэматычна інфармуюць адзін другога аб выкананні прынятых на сябе абавязацельстваў. Непарушная дружба звязвае калектывы Віцебскага дыванoвага камбіната і дывановa-плюшавай фабрыкі ў Лодзі, Гомельскага педагагічнага і Быдгашчскага настаўніцкага інстытутаў.

Цесныя сяброўскія сувязі ўстанавіліся паміж горадам Гомелем і горадам Цытаў (ГДР). Выкарыстоўваючы матэрыялы, прысланыя нямецкімі сябрамі, Гомельскае гарадское аддзяленне таварыства сістэматычна знаёміць насельніцтва з дасягненнямі нямецкага народа ў сацыялістычным будаўніцтве. З гэтай мэтай яно арганізуе вечары, лекцыі і даклады па прадпрыемствах і ў іншых месцах горада, абсталёўвае фотавітрыны з жыцця Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Вялікую і цікавую працу вядзе аддзяленне таварыства савецка - балгарскай дружбы на Мінскім гадзіннікавым заводзе. Тут спецыяльна абсталяваны пакой савецка - балгарскай дружбы, дзе ёсць творы балгарскай літаратуры, часопісы, устаноўлены стэнд для фотавыстаўкі «У Народнай Рэспубліцы Балгарыі», а таксама выстаўка балгарскіх сувеніраў і падарункаў. Пакой упрыгожаны лозунгамі, адлюстроўваючымі савецка - балгарскую дружбу, на сценах — партрэты палітычных і грамадскіх дзеячоў Балгарыі. Пакой карыстаецца вялікай папулярнасцю сярод рабочых завода.

У цэхах прадпрыемства абсталявана 8 стэндаў з фотакамплектамі аб Народнай Рэспубліцы Балгарыі, якія перыядычна абнаўляюцца. На заводзе выпускаецца спецыяльная сценгазета «Дружба», якая сістэматычна інфармуе калектыў аб жыцці ў Балгарыі, вядзецца альбом пад назвай: «Мы вывучаем жыццё, культуру і быт балгарскага народа».

З мэтай прапаганды балгарскай кнігі на заводзе арганізавана бібліятэка - перасоўка, якая дастаўляе ў абедзенны перапынак балгарскую літаратуру для рабочых непасрэдна на рабочае месца.

Аналагічную працу вядуць і другія аддзяленні таварыства. Для гэтага яны выкарыстоўваюць самыя разнастайныя формы: праводзяць гутаркі і вечарыны, чытаюць лекцыі і даклады, афармляюць спецыяльныя фотавітрыны і фотавыстаўкі, вядуць прапаганду кніг зарубежных аўтараў і г.д. У дружбе з народамі зарубежных краін мы бачым сілу, здольную ўстрымаць развязванне вайны. Уся праца нашага таварыства накіравана да аднаго — забяспечыць мір на зямлі. Наша мэта — мір і дружба паміж народамі на векі вечныя.

ВІТАЛІЙ СМІРНОЎ
Старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі.

ЛЯСНЫЯ БУДНІ

Ад двух тыдняў патруль знаходзіцца ў аколіцы Семяноўкі. Адбываюцца сустрэчы з сувязнымі, прымаюць харчы, аружжа.

Дажджлівы ліпень 1943 года прамачыў навылет адзенне. Пара вяртацца. Ды нехта раздабыў міну, круг дроту і электрычны выключальнік. Трэба знішчыць варожы транспарт. У чыстым полі за станцыяй замінавалі рэйкі. Прапусцілі ранні пасажырскі цягнік у кірунку Ваўкавыска. Каля поўдня надышоў вайсковы эшалон нагружаны артылерыяй. Спераду дачэплена дзве платформы з пяском, але тут такая хітрасць не памагла. Калі паравоз параўнаўся з тэлеграфным слупам, сапёр, празваны усходнікам, пераключыў кантакт і... завойкала ад выбуху наваколле. Са стромкага пагорка Павел глядзеў, як валіліся ў роў пакрытыя брызентам гарматы, скрыні амуніцыі, якіясьці цягачы; слаўся цяжкі дым. Уцалеўшыя салдаты адкрылі агонь наўздагад.

У лагеры Гушча атрымаў чарговае заданне: звязацца з патрулём атрада імя Калініна. Шчасліва дабрыў да іх. Усміхаліся да Паўла барадастыя твары трох дубінскіх людзей, якіх на прадвесні нібы расстралялі партызаны за сімпатыю да акупантаў. Ляманталі тады жонкі, хліпалі сваякі. а паліцаі абяцалі адпомсціць за «бязвінна пралітую кроў».

— Бач ты, спрытнюгі, — смяяўся Павел, — я і то паверыў у вашу смерць...

Частаваліся «каржамі» г. зн. печанай з мукі кашаю. Паршывенькі прысмак, але не было другога выхаду. Гаспадарскага хлеба ў лес не вазілі, бо пападзіся ў жандаравы рукі дык чым апраўдаешся, што набраў боханаў?

Ад калінінскага камісара Стаська павеяла гарачым дыханнем вялікіх баёў. Раздаваў газеты і адозвы Ванды Васілеўскай, якія Сашка Башун доўга яшчэ кальпартаваў па фабрыках. Расказваў пра фільмы, таленавітых артыстаў, прачытаныя кніжкі. Кропля шырокага свету заблішчэла ў балацістай глушы. Услед за ім прыбылі ў лагер двух польскіх парашутыстаў ад касцюшкоўскай дывізіі. Накіроўваліся ў седлецкую акругу. Каля Навасад напароліся на бункер, трапілі пад цэльны абстрэл і налажылі галовамі. Непатрэбна.

Фронт застыў на левым беразе Дняпра. Зімнімі начамі 1944 г. гугукала кананада... Ігар перадыслакаваўся за Свіслач, а дубінцаў адкамандзіравана ў атрад імя Дзяржынскага, у складзе брыгады «У імя Радзімы» пад камандваннем палкоўніка Мартынава (сапраўднае прозвішча — Янкоўскі — с.я.) Належылі да брэсцкага партызанскага злучэння.

У Слоніме стацыянавала украінская сотня. Мартынаў выслаў па пошце пісьмо «сотэнному» Батурыну. Прапанова была недвузначная: моў, пяройдзеш на наш бок — памілуем; заёрзаеш — развалім! Паўтараць не спатрэбілася. Падарваў нямецкія казармы разам з таўстазадымі эсэсаўскімі сплюхамі і натварыўшы гэткай свежаніны неўзабаве рапартаваў сваю сотню Мартынаву перадушыўшы перш у ёй з дзесятак «самостійнікiв». Прыдзелена яму аперацыйную зону паміж Чаромхаю і Арэшкавам. Учціва гнобілі нямчугоў. Малайцы.

Акупант звярэў. Накідаўся на партызанскія сем'і, катаваў. Дзеці, бабулі і дзядулі, жонкі шукалі прыстанішча ў глухамані. Утворана цывільны лагер, камендантам назначана Аляксандра Юрчука. Выдзелена ўзброеную стражу. Баявыя сілы Мартынаў перамясціў далей, каб не сцягнуць сюды лютых карнікаў.

Раставілі палаткі і шалашы ў 211 квартале. Паўла выпраўлена на сувязь да батурынцаў. Іхнюю стаянку адшукаў на старым месцы. Назаўтра ўзнялася раптоўная беганіна, гнеўна лаяўся сам Батурын.

— Што здарылася?

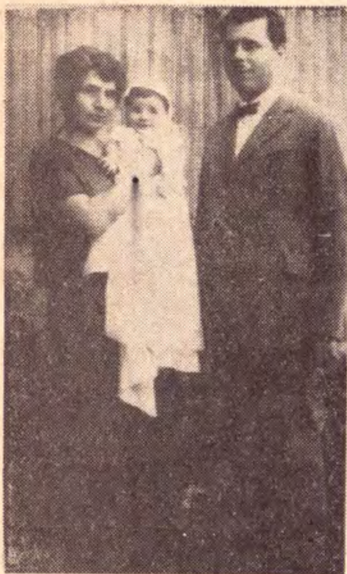
— Атакавана штаб Мартынава!

— Немагчыма!?

Справа высветлілася няхутка, — два тыдні таму назад прынята ў атрад Ліпніцкага з Гайнаўкі, аднаго украінца і

У швагра Купалы

(Пачатак у папярэднім нумары)

Ежы Дунін-Марцінкевіч з жонкай і дачкой Бэатай.

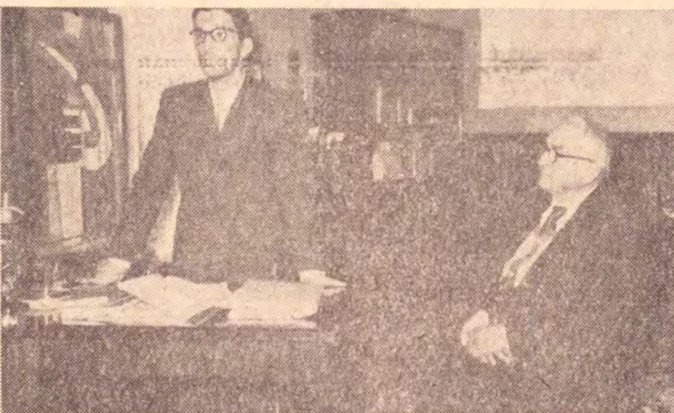
Янку Купалу я надта любіў, — расказвае Вінцэнт Станкевіч, — ды і не толькі таму, што ён з'яўляўся маім шваграм. Калі зараз прыпамінаю гэтыя гады, выразна бачу яго, як надзвычай сумленнага і працавітага чалавека. Яго стаўленне да службовых абавязкаў было прыкладам нават для нашых старэйшых працаўнікоў у падатрадзе. Разам з тым вылучалі яго тактоўнасць у адносінах з людзьмі, нейкая пакараючая лагоднасць. Усё гэта здабывала яму шматлікіх прыхільнікаў. А вось мая сястра, Уладка, гэта было проста жывое серабро. Вясёлая, гаманлівая, поўная невычэрпнай энергіі. Здавалася, што не раз Купала ўціхамірваў сваю жонку, якая залішне расшумелася. Але добра, згодна яны жылі, вельмі паважалі і любілі друг друга. Мая сястра высватала мне жонку — Элеанору Ковзан — родам з Вішнева. У 1912 годзе мы павянчаліся.

Тут ізноў суправаджае свой расказ В. Станкевіч цікавым здымкам. На ім адвабражаны ўнук Вінцука Дуніна - Марцінкевіча, Ежы Дунін-Марцінкевіч, які быў мужам Цэзарыі Ковзан — роднай сястры жонкі В. Станкевіча. У 1939 годзе ён паў ахвярай гітлераўскіх злачынстваў на Пальмірах. Е. Дуніна-Марцінкевіча замардавалі. На руках у маці праўнучка аўтара «Гапона», Бэата. Зараз яна па мужу Хоміч — пражывае ў Торуні.

Маю ўвагу ў расказе Вінцэнтага Станкевіча звярнулі асабліва тыя моманты, якія сведчылі аб сімпатыях Янкі Купалы да польскай літаратуры. Беларускі паэт, як падкрэслівае мой субяседнік, часта пазычаў ад яго творы Адама Міцкевіча і Марыі Канапніцкай. Аднойчы В. Станкевіч у дзень імянін Купалы падарыў яму творы Юлія Славацкага, выклікаючы гэтым самым вялікую радасць паэта. Шматлікія творы, асабліва Міцкевіча, Славацкага і Сыракомлі, Купала ведаў напамяць і ў хвіліны адпачынку любіў дэкламаваць у коле сваіх знаёмых. Цікавіўся таксама навінкамі гэтай літаратуры, сочачы ўважліва за польскімі выданнямі і д..камі, якія ў то.і час траплялі яму ў рукі. Чытачы «Нівы» напэўна прыпамінаюць прозвішча Зыгмунта Чэховіча — уласніка маёнтку «Бяседы», дзе яшчэ ў дзяцінстве часта бываў будучы паэт. Як вядома, там менавіта ён упершыню зблізіўся з польскай літаратурай. Дык вось В. Станкевіч захаваў у сваіх каштоўных зборах здымак дзяцей Чэховіча.

Мне цікава было даведацца, ці Янка Купала меў нейкія любіцельскія зацікаўленні, як зараз кажуць, «гобі». Аказваецца, беларускі паэт надта ж любіў народныя вырабы: гліняныя збаны, вазоны, слуцкія паясы, усялякія саматужныя народныя вышыўкі. У яго нават назбіралася раней цэлая калекцыя звычайных сялянскіх збанкоў. Паэт таксама праяўляў вялікую цікавасць да працы свайго швагра. Трэба ж ведаць, што ўжо ў той час В. Станкевіч з'яўляўся вядомым спецыялістам у галіне кафлянай прамысловасці і клінкеру. У Польшчы зараз гэта адзін з вядомых знаўцаў гэтай справы. У В. Станкевіча захаваліся нешматлікія памяткі па Я. Купале. Вось зараз на пісьмовым стале стаіць Купалаўскае прэс-пап'е ў выглядзе гончай сабакі, захоўваецца падарак паэта — кніга па пытанням кафлянай прамысловасці, а ў адной са шматлікіх папак давялося мне пабачыць пасведчанне ад 1918 года з подпісам Я. Купалы як працаўніка дарожнага аддзела. Калісь у мінулым В. Станкевіч меў уласнаручную Купалаўскую карэктуру «Паўлінкі» і лісты паэта, з якім пастаянна перапісваўся. Усё гэта беражна захоўвае зараз Музей Я. Купалы ў Мінску. Маю ўвагу прыцягнуў рупліва палабраны багаты матэрыял з беларускага савецкага друку аб жыцці і творчым шляху паэта. Мне прыемна было ўгледзець тут і сёлеташнія экземпляры нашага штотыднёвіка, дзе змяшчаліся артыкулы з выпадку 80-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы. В. Станкевіч вельмі даражыць падаркам ад сваёй сястры — «Зборнікам матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці паэта», выданым Акадэміяй Навук БССР у 1955 годзе. На загаловачнай староне чытаю я дэдыкацыю: «Брату майму Станкевічу В. Ф., Дарагім маім родным на ўспамін аб Янку Купалу». Ніжэй віднее дата 24 верасня 1955 года і подпіс Цёці Уладзі. Я пазнаёміўся з паасобнымі яе лістамі да брата, якія сведчаць аб вялікай дбайнасці аўтара аб сямейныя справы і здароўе найбліжэйшых. Апошні раз В. Станкевіч бачыў сваю сястру ў 1957 годзе, калі ў Польшчы адзначалася 75-годдзе з дня нараджэння паэта.

(Працяг на стар. 5)

У час вечара, прысвечанага Янку Купалу ў Люблінскім клубе міжнароднага друку і кніжкі 13 лістапада 1962 года. Сядзіць швагер Янкі Купалы — Вінцэнты Станкевіч. Побач з ім рэд. Мацей Канапацкі.

Кніжка перамагла гарэлку

Грамадская бібліятэка ў Пілках, Бельскага павета, за апошні час здабыла сабе поўнае права грамадзянства. І гэта не таму, што ў ёй з году ў год павялічваецца колькасць кніг (зараз у бібліятэцы налічваецца каля 6000 тамоў), але таму, што колькасць чытачоў пастаянна ўзрастае. У канцы года было іх ужо 700. Значыць кніжка стаецца патрэбнай селяніну, як штодзённы хлеб.

У бібліятэцы мы гутарым з вельмі ветлівай і не менш сімпатычнай бібліятэкаршай — Насцяй Дабрынеўскай.

— Працую тут ад 1956 года, — гаворыць Насця. — Працу сваю люблю, бо люблю кнігі. Але ведайце, што праца бібліятэкара не безадказная. Заахвоціць чалавека да пастаяннага чытання кніг — справа не малаважная.

З Насцяю згаджаемся поўнасцю. І відаць, што яна патрапіць даканаць гэтага, калі чытачоў усё больш.

— Беларуская кніжка, — кажа Насця, — таксама стаецца ўсё больш папулярнай. Але заахвоціць да пастаяннага чытання яе, справа цяжэйшая. Бачыце, старэйшыя жыхары нашай вёскі слаба ўмеюць чытаць на беларускай мове. Затое моладзь усё больш чытае. Ну і другая справа, падборка і колькасць беларускіх кніжак яшчэ ў нас не зусім найлепшая. Іх усяго толькі 300, пераважна класікі. А людзі хочуць чытаць і аб сучасным.

— А хто ў вас найбольш чытае? — пытаем.

— Шмат чытае Ананій Ясюк, сакратар нашага Грамадскага камітэта ПАРП. За апошні год ён прачытаў 30 кніжак. Многа чытае і наш, так сказаць, найстарэйшы чытач (мае ўжо год за 60) Варлам Сідорскі. А са школьнікаў найбольш чытае 9-гадовая Люцынка Красан. Яна і вучаніца выдатная.

Прыемна пабыць у Піліцкай бібліятэцы. Тут чыста (курыць абавязкова забаронена), усё на сваім месцы. На сталах ляжаць раскрытыя кніжкі ў найцікавейшым месцы (— Гэта заахвочвае наведвальнікаў, — кажа бібліятэкарша).

На сценах актуальныя насценгазэткі, макеты кніжных навінак і лозунгі: «Кніжка вучыць роднай мовы».

— Калі назбіраецца больш наведвальнікаў, — кажа Насця, — я вазьму і прачытаю ім голасна цікавейшы ўрывак. Гэта заахвочвае.

— Ці маглі б вы падаць канкрэтны прыклад, як кніжка ўздзейнічае на чалавека?

— Магу, — адказвае падумаўшы Насця. — Ёсць, напрыклад, у нас Уладзіслаў Арцішэўскі (мо' яму будзе і непрыемна ўспамінаць аб гэтым, але няхай выбачае). Ён, што ж там скрываць, любіў заглядаць да кілішка. Праз меру заглядаць. Арцішэўскага зацікавіла падабраная кніга. Пасля яе ўзяў другую. І пакахаў кніжку. Зараз у вольныя хвіліны або і вечарам яго не адарвеш ад кнігі. А за апошні год ён прачытаў 47 кніг. Перастаў піць, бо кніга цікавейшая.

— І шмат карыснейшая, — дадаем на развітанне. (вб)

дзяўчыну, якую адразу перадалі да лагера Батурына. Нічым асаблівым не адрозніваліся яны ад масы навічкоў. А фактычна дабраная тройка з'яўлялася агентамі гестапа. Ліпніцкага, відаць, узрадавала тое, што апынуўся ў непасрэднай блізкасці важнага штаба ды, падабраўшы спрыяльны момант, вышмыгнуў у горад. Данёс начальніку, а той не зяваючы наладзіў аблаву. На світанні засыпалі паляну кулямі. Забілі радыстаў. Рэшта разбеглася па багнах. Немцы спужаліся цішыні, адступілі за падмацаваннямі. Праз гадзіну з несамавітым гулам штурмавалі адзінокія шалашы, разграбалі ўсякае смецце, падкідалі нагамі пакінутыя прадметы. П'яныя ад злосці.

Ліпніцкі выехаў у Нямеччыну, украінца і дзяўчыну ліквідаваў спец-аддзел.

У РАЗВЕДЦЫ

Мартынаў падпісаў загад: Павел Гушча і Іван Яўдасюк з Шастакова пераводзяцца ў распараджэнне Беларускай апрацыйна - разведачнай групы капітана Анішчанкі. Кожнаму выдана аўтаматычны пісталет і наган.

Капітан чмыхаў на дрэннае надвор'е, але ніхто не здагадваўся пра прычыну яго кіслага настрою. Урэшце сказаў: падрыхтуйце кастры, раскладайце накшталт трохвугольніка. — Ясна, — усміхнуўся Павел, — атрымаем паветраны груз. Туманнай ноччу па-над чарлёнкаўскім урочышчам загудзеў самалёт. Кінуліся распальваць голле ды насырэла яно так, што замест полымя дзёр у носе парны дым. Лётчык пакруціўся з дваццаць мінут і не ўгледзеўшы ўмоўных сігналаў знікі у далечыні. Прыляцеў праз тры дні, і нараскідаў восем мяшкоў па дрэвах і зарасніках. Гэтым разам агонь заняўся добра.

Мелі ўсё патрэбнае для дыверсійнай дзейнасці: магнітныя міны, даскаталую зброю, пачкі марак, элегантныя касцюмы і ясёнкі.

Майскім адвячоркам 1944 года ў ценю арэшнікавай разваліны Павел шаптаўся з Мікалаем Тышкам: — Панаглядай, Коля, за рухам паяздоў на бельскай станцыі; запамятай нумары саставаў, маршруты, што вязуць і лікі вагонаў? Ну, і зразумела, пастарайся пры дапамозе сяброў аб план аэрадрома каля Пілік.

Коля знік на тыдзень часу, а паўмесяца пасля над піліцкай базай завылі савецкія бомбы.

Сашка Башун, як заўсёды, пунктуальны.

— Здароў! Як пажываеце?

— Закасвай, даражэнькі, рукавы і бярыся мініраваць фабрыкі — хімічную, тэрпентынярню, тартак. Юзючук не адмовіць у помачы.

— Бачу, цяпер у вас зусім інакш...

Павел прамаўчаў. Існаванне групы моцна засакрэчана нават перад супрацоўнікамі. Так лепей. Мы партызаны і кропка.

Гушча спяшае на наступную яўку. Павінен ужо вярнуцца з Ваўкавыска Іван Лапінскі, скрыплеўскі канспіратар. Цікава, што новага раскажа аб перагрупоўках нямецкіх сіл?

Дні і вечары праходзілі на збіранні інфармацыйных матэрыялаў. Анішчанка нястомны. — Пашка? Збірайся са мною. З адным з гайнаўскай станцыі трэба паразумецца, уручыць «магніткі», будзеш перакладчыкам з польскай мовы... Тэлеграфістцы Машы дрантвелі пальцы, шыфр ведала толькі яна. Часта пераходзілі з месца на месца, каб унікнуць пагоні пеленгатараў.

У вольныя часіны слухалі радыё: вызвалены Магілёў, баі пад Бабруйскам, занята Стаўбцы, пачынаецца вызваленне Заходняй Беларусі.

Адменена загад аб знішчэнні заводаў. Гітлераўцам суджаны нядоўгі век. Уцякаюць стрымгалоў.

Павел кіраваўся на распрацоўку абаронных умацаванняў у раёне Беластока. Неабходна знішчыць мост на Нарве. Аленяй трапою рушыў на поўнач. Прыпыніліся ля знайкоўскай дарогі.

— Машына!

Пападалі. Насупраць ляніва падскакваў у каўдобінах блішчасты опель-капітан. Рассыпаліся дугою. За кіраўніцаю сядзеў гітлеравец, ехаў сам.

— Хальт! Хэндэ хох! — Павел забег спераду.

Немец імгненна турзануў дзверцы і рынуўся ў той бок, дзе ляжаў Валодзя Панасюк. Апусцілі аўтаматы. Ды, як на зло, засяклася Валодзіна вінтоўка. Не даганілі, прапаў, бы камень у ваду... На тыльным сядзенні машыны валялася нарабаванае дабро, скруткі заграчнай валюты, яшчык адборнага віна, фрукты і... скураны партфель напханы архіўнымі дакументамі. Павел азваўся да збянтэжанага Панасюка:

— Слухай, няўдачнік, аднясі вось гэту штуку капітану Анішчанка. Не шкадуй ног...

У высокім малінніку непадалёку Крыўца прыселі на адпачынак. Паблізу ахнула артылерыйская пальба, па-над верхавінамі шыпелі снарады. — Прыдалося б прывалачы нейкага Ганса, даведацца пра абстаноўку. Давайце, хлопцы!

Падпаўзлі на ўскрай бору. У рэдкім кустарніку плявала агнём батарэя, увіхаліся замурзаныя постаці.

— Гэта нашы!.. Байцы!...

Свабода прыйшла хутчэй чымся хто - небудзь спадзяваўся. Маёр — здаравяка падмаргнуў: Вып'ем, партызаны, за перамогу. — І наліў у паходныя кубкі пякучага спірту.

На франтавой газеце была дата: 23 ліпень 1944 г. І ніжэй — «савецкія часці занялі горад Гайнаўку і населеныя пункты — Дубіны, Навасады, Арэшкава»...

САКРАТ ЯНОВІЧ

ДВУХГАДОВАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ „ЛЯВОНІХІ"

(Працяг са стар 1)

арганізацыйна добра падрыхтаваны. Задзіўляюча невялікая колькасць гледачоў адзначаецца ў многіх вёсках Гайнаўскага павета, дзе падрыхтоўка канцэртаў у большасці выпадкаў таксама не прадумана.

Лік канцэртаў у паасобных паветах за 2 гады працы эстрады выглядае наступна:

	1961	1962	Разам
1. беластоцкі павет	76	37	113
2. г. Беласток	13	15	28
3. бельскі павет	44	49	93
4. гайнаўскі павет	57	27	84
5. сакольскі павет	51	35	86
6. сямяціцкі павет	29	28	57
7. іншыя	32	75	107
Разам	392	266	568

У гэтым годзе «Лявоніха» выканала вялікую прапагандысцкую працу. Яна дала шмат канцэртаў на этнічным пагранічны, дзякуючы чаму вялікае зацікаўленне насельніцтва да беларускіх песняў, танцаў, жывога слова. Дзеля зазнаямлення насельніцтва іншых нацыянальных меншасцей эстрада канцэртавала ў Банях Мазурскіх для украінцаў, цэлы месяц знаходзілася ў літоўскім асяроддзі ў Сэйненскім павеце і столькі ж у Жэшоўскім ваяводстве. Паводле вестак атрыманых з зацікаўленых аддзелаў культуры прыезд «Лявоніхі» на іх тэрыторыю быў надзвычай пажаданы, а канцэрты пераўтвараліся часта ў свята для ўсёй аколіцы, на якое насельніцтва прыбывала фурамі.

«Лявоніха» выступала ўсюды: на павятовых дажынках, для вучняў пачатковых школ, для настаўнікаў у дзень іх свята, для насельніцтва Варшавы і для салдатаў пагранічнікаў і гэтак далей. У гэтым яе найвялікшая заслуга. На канцэрты эстрада па некалькі гадзін чакала часта ў халодных, слаба асветленых памяшканнях насельніцтва, з увагі на дрэнны даезд, і наадварот — чакалі ўдзельнікі эстрады, таму што непунктуальна прыходзіла на канцэрт насельніцтва. Калі псаваўся адзін від транспарта, эстрада атрымоўвала іншы, але канцэрты найчасцей адбываліся. Выключэнне складалі тыя выпадкі, калі «Ныса» згубіла пярэднія колы, або апынулася ў трасіне паміж адлеглымі вёскамі.

Аднак дробныя недахопы не зацемнілі дасягненняў. Працу эстрады «Лявоніха» высока ацаніў Ваяводскі аддзел культуры, які 22 ліпеня г.г. выказаў яе ўдзельнікам падзяку. Міністэрства Культуры ўзнагародзіла салiста танца Янку Крупу за высокі мастацкі ўзровень. У гэтым жа годзе адзначана іншыя дасягненні. Тры ўдзельнікі эстраднай групы занялі ў конкурсе Ваяв. праўлення ТППР на найлепш выкананую савецкую песню вядучыя месцы, а салісты Люба Томчык і Аляксандр Каліноўскі — трэцяе і чацвёртае месцы ў такім жа агульнапольскім конкурсе.

«Лявоніха» зазнаямляе сваіх гледачоў ужо з трэцяю праграмаю. Ад пачатку 1963 года яна пачне выступаць з новаю праграмаю. Паводле пастаноў Камісіі Культуры ГП у кожнай праграме павінна быць беларуская, польская, украінская, руская і іншыя песні. Асаблівую ўвагу зварочваецца на беларускія мясцовыя песні.

Пажаданні гэтыя былі захаваны. Аднак значную цяжкасць прадстаўляе апрацаванне мясцовых песняў. У сучасную праграму ўведзена песня «Беласточчына» на словы В. Шведа і музыку В. Кардзюкевіча, якая карысталася вялікім поспехам, «Родная мова» і беларускія частушкі — таксама В. Шведа.

З нагоды ІІ-гой гадавіны існавання жадаем членам эстраднай групы «Лявоніха» далейшых поспехаў у цяжкай працы.

Ад 1.І.63 года аглядаем у выкананні «Лявоніхі» новую праграму.

Уладзімір ЮЗВЮК

ПАТРЭБНЫ ВАРАЖБІТ

Таварыш Рэдактар! Не, дрэнна мяне не зразумейце. Я не за тым, каб павялічыць і так ўжо дастатковую колькасць рознага тыпу рэферэнтаў, загадчыкаў і другіх чыноўнікаў, якія беражліва выціраюць крэслы за цяжкай працай у шматлікіх аддзелах і рэфератах. Але фінансаваму аддзелу Павятовай рады ў Саколцы неабходна забяспечыцца яшчэ адным працаўніком, які адзначаўся б своеасаблівым талентам **адгадвання праўды** з карт, са столі, або з зорак.

Справа надта ж тэрміновая. Паслухайце.

Лявон Врублеўскі са сваёй жонкай, Нінай, гаспадараць на звыш пяці гектарах зямлі ў вёсцы Лазні, Сакольскага павета. Гаспадары з іх, я б сказаў, поўнасцю свядомыя, на ўзроўні. Ён нават з'яўляецца радным ГРН-у ў Сакалдзе, да якой прыналежыць яго родная вёска. Абое не любяць аставацца даўжнікамі ў дзяржавы.

Тым часам працаўнікі фінансавага аддзела ў Саколцы сцвердзілі, што нейкая Ніна Врублеўская вінавата дзяржаве 347 злотых падатку за адзін гектар і 22 сотыя сенажацяў. Сенажаці былі, залегласці былі, толькі плаціць не было каму. Паводле спіска, якім карыстаўся каморнік фінансавага аддзела, Ніна Врублеўская мела знаходзіцца ў вёсцы Крышэвічы, на тэрыторыі ГРН Бабікі. Нарыхтавалі тады ў Саколцы гармату і — бух! — стрэлілі ў Крышэвічы зборшчыкам. Аказалася асечка. Зборшчык сцвердзіў на месцы, а Бабікоўская ГРН заверыла дзяржаўнай пячаццю, што ніякай Ніны Врублеўскай ў Крышэвічах не бывала і не бывае, што такая, мабыць, жыве ў Лазнях.

Уцешыліся ў фінансавым аддзеле. Урэшце злавілі несалідную грамадзянку, якая забывае аб сваіх абавязках перад дзяржавай! Першы раз зборшчык накіраваўся да Врублеўскіх 4-га мая, другі раз — 12 чэрвеня. На жаль не меў шчасця. Ніколі не заставаў гаспадара дома. Урэшце за трэцім разам яму пашанцавала. Ён запісаў цялушку, якую ацаніў на... каля 400 злотых. Ну што ж, зборшчыкі — люд не вельмі адукаваны. Цяжка ад іх патрабаваць, каб ведалі, што за 400 злотых нават месячнага цяляці не купіш.

Яны трымаліся толькі загаду сваіх кіраўнікоў: сцягнуць ад Врублеўскай залегласць. Іх не абыходзілі квіты і пасведчанні, паводле якіх ані Лявон Врублеўскі, ані яго жонка, Ніна, ніякіх залегласцей у падатку не мелі, што плацілі, усё сістэматычна, што сенажацяў, за якія іх турбавалі, яны на вочы не бачылі. Зборшчыкі сціпла трымаліся «Выканаўчай пастановы», паводле якой ад Ніны Врублеўскай трэба было сцягнуць 347 злотых. Гэта іх — зборшчыкаў — абавязак. Больш нічога не магло даходзіць да іхняй сведамасці. А што Ніна Врублеўская з Лазняў адказваецца ад гэтых сенажацяў — не іхняя справа. Яны запісалі цялушку і ацанілі яе вартасць на... 400 злотых. А потым хай гаспадар сам даходзіць праўды, хай едзе ў Саколку ці ў Беласток, траціць грошы і час.

Пасля нейкага часу, 26 кастрычніка 1962 года, Лявон Врублеўскі атрымаў афіцыяльнае паведамленне, што апісаная ў яго цялушка будзе — у гэтым жа дні, 26 кастрычніка — прадстаўлена да ліцытацыі на кірмашы ў Саколцы, хаця яна надалей спакойна перажувала сена ў хляве Врублеўскага. Не спосаб паверыць, але чэснае слова, таварыш Рэдактар, сам я чытаў гэтае паведамленне.

Зразумела, што гаспадар, не вінаваты нават чорту душы, нарабіў шмат шуму. Між іншым расказаў аб гэтай справе на чарговай сесіі Сакалдоўскай ГРН. І тады прадстаўнікі фінансавага аддзела па-ціхутку астудзілі крыху свой энтузіязм. Аставілі пакуль што ў спакоі Врублеўскіх.

Амаль такая ж самая гісторыя здарылася ў вёсцы Доўгалесе на тэрыторыі ГРН Залесе ў Сакольскім павеце. Там да сённяшняга дня шукаюць нейкага Уладзіміра Юргеля. Чалавек з такім прозвішчам жыве зараз у самай Саколцы. Не маючы нічога іншага, фінансавы аддзел ухапіўся за яго.

Інакш справа маецца, таварыш Рэдактар, з грамадзянінам Язэпам Чабаном, сынам Язэпа. Паводле спісаў інспектарата ПЗУ ў Саколцы гэты хлебароб пражывае ў вёсцы Боркі, Сакалдоўскай ГРН. У 1957 годзе трымаў, мабыць, аднаго каня і адну карову, а ў наступным годзе прыбавілася яму — таксама паводле дадзеных інспектарата — яшчэ адна карова. За жывёліну, як вядома, абавязкова трэба плаціць штрафоўку. Язэп Чабан, сын Язэпа з вёскі Боркі — не плаціў.

У наступных гадах Язэпа Чабана, сына Язэпа, ужо не знаходзім у рэестрах інспектарата сярод жыхароў вёскі Боркі. Яго там, зрэшты, ніколі не было. Гэта аўтарытэтна сцвярджае солтыс, Вінцук Чабан. Але, хаця памылка была выпраўлена, нікому не прышло ў галаву ануляваць залегласці для Язэпа Чабана, сына Язэпа, якога ніколі ўвогуле не было сярод жывых. Інспектарат ПЗУ пераказаў справу фінансаваму аддзелу, а фінансавы аддзел да сённяшняга дня дапамінаецца ад Язэпа Чабана, Язэпавага сына 122 злотых залеглай штрахоўкі. Солтыс за кожным разам вяртае абаротнай поштай розныя напамненні, але гэта нічога не памагае. Упартасць фінансавага аддзела ў тым выпадку сапраўды варта лепшай справы.

Бачыце, таварыш Рэдактар, вось таму ў Саколцы неадкладна патрэбны чалавек — празорца. Ён бы разлажыў карты, або паглядзеў на столь ці на зоркі і ўжо адразу вядома было б, дзе шукаць закаранелага несумленнага чалавека, да каго кіраваць зборшчыкаў. Абышлося б без так шматлікіх клопатаў, з якімі зараз змагаецца фінансавы аддзел у Саколцы, хлебаробам заашчадзілася б непатрэбнай валакітні па павятовых і ваяводскіх установах для шукання сваёй, сялянскай праўды. Гэта ж усё, разумееце, таварыш Рэдактар, вельмі дорага каштуе. Селяніну, на жаль, ніхто камандзіровачных не вяртае.

Пасля нейкага часу Сакольскі эксперымент можна было б распаўсюдзіць і на другія паветы. Несумненна, там таксама працаўнікі фінансавых і другіх аддзелаў змагаюцца з падобнымі цяжкасцямі. Наш абавязак, таварыш Рэдактар, памагчы гэтым запрацаваным чыноўнікам.

З вялікай пашанай

МАКСІМ НУРЭЦКІ

ЗАБО

(Працяг са стар. 1)

яшчэ не скончылася, фронт не так яшчэ далёка. Хто ж яго ведае, што яшчэ можа быць? Мо' вернуцца паны і будуць помсціць. Лепш пачакаць. Гэтую няўпэўненасць падтрымоўвала варожая прапаганда, якую вялі вясковыя кулакі і іх прыспешнікі.

Андрэй двоіўся і троіўся, каб змабілізаваць сялян да правядзення рэформы.

Землямераў не было. Трэба было самому даваць раду. Сабраўшы сялян, Андрэй, узяўшы пад паху шнур і калкі, павёў іх дзяліць зямлю.

Вечарам змучаны, але здаволены, сядзеў у канцылярыі, абдумваючы план далейшага дзеяння, калі да яго ўвайшоў Сцяпан Вясковец — яго найбліжэйшы сусед.

— Зямлі хочаш? — спытаўся Андрэй Сцяпана, які, усеўшыся на крэсла, моўчкі круціў папяросу, як бы не рашаючыся распачаць гутарку.

— Не з дурных я, — адказаў Сцяпан. Закурыўшы папяросу, ён зацягнуўся дымам і пасля хвіліны маўчання пачаў:

— Слухай, Андрэй. Я цябе папярэдзіць прышоў. Стары ты, а заслеплены бальшавіцкай прапагандай. Дрэнна гэта скончыцца. Бальшавікі аслабшыя вайной ледзь дыхаюць. Армія аліянтаў непарушана. Яна чакае толькі спрыяльных умоў, каб расправіцца з бальшавікамі. А сюды прыдзе Андэрс, а тады ўсе камуністы на сухой асіне вісець будуць. Раю, табе, як сусед, кінь ты гэту парцэляцыю.

Андрэй пачырванеў са злосці, ёрзаўся падэнерваваны на крэсле, але выслухаў Сцяпана да канца.

— А ты мо' ад Вайцяхоўскага? Мо' на лёкая яго авансаваў? — адказаў.

— Сам ты бальшавіцкі лёкай, — ускіпеў Сцяпан. — Дачакаешся вяроўкі. Вунь у лесе цэлая армія да бою гатова. З Лондану загаду чакае.

— Пайшоў ты к чорту са сваім лонданскім урадам, — не вытрымаў Андрэй. — Вон адсюль, каб цябе мае вочы не бачылі, бо зараз міліцыю паклічу, дык і свайго Андэрса не дачакаешся.

— Успомніш ты яшчэ мяне, — сыкнуў праз зубы Сцяпан і, бразнуўшы дзвярыма, выйшаў.

Дзіўным чалавекам быў гэты Сцяпан. У хаце бяда аж пішчэла, а за паноў заступаўся. Перад вайной уладам падлізваўся, перад кожным паліцыянтам бліном гатоў быў легчы. Марыў становішча солтыса дабіцца. Пасля вызвалення Заходняй Беларусі пачаткова сядзеў ціха, а пасля з рознымі панкамі звязаўся. Паўставала арганізацыя, скіраваная супраць савецкай улады.

У час вайны таксама быў членам тайнай арганізацыі. Гаварылася там многа пра вызваленне краіны. Але немцаў не чапалі, а нават гутаркі ішлі, што па ціху ад немцаў аружжа атрымоўвалі. Затое вялі барацьбу з савецкімі партызанамі ды падазронымі ў сімпатыі да камуністаў.

А цяпер лясы запоўніліся гэткімі фашысцкімі прыхвастнямі. Барацьба была яўна скіраваная супраць народа, які, скінуўшы акупацыйнае ярмо, выпрастоўваў плечы.

— Не дачакаюцца яны, — уголас падумаў Андрэй, сціснуўшы кулакі, як бы гатовячыся кінуцца на невідочнага ворага.

Некалькі дзён потым Андрэй даведаўся, што Сцяпан знік з дому і што бачылі яго з бандамі. Ён стаў нават на чале атрада, які праводзіць рэквізыцыю быдла і іншай маёмасці сялян і крывава распраўляецца з членамі і прыхільнікамі ППР, а таксама з прадстаўнікамі дзяржаўных устаноў, а асабліва міліцыянерамі і працаўнікамі бяспекі. Атрад Сцяпана праяўляў вялікую актыўнасць і адзначаўся выключнай лютасцю.

Позна ўночы, калі вёска была пагружана ў глыбокім сне, на вуліцы вёскі пачуўся тупат ног і брэх сабак. Раптоўны стук у дзверы збудзіў Андрэя. Не паспеў апрануцца, калі дзверы выляцелі з завесаў і ў пакой увалілася трох мужчын. Адзін стаў каля дзвярэй. Двух з аўтаматамі гатовымі да стрэлу падыйшлі да Андрэя.

— Ты Андрэй Мялешка? — спытаў адзін з іх.

— Я, — адказаў Андрэй.

Кароткая аўтаматная чарга, а Андрэй паволі асунуўся на зямлю.

Лёня, праснуўшыся, сядзеў, дрыжучы як асіна, на ложку. Халоднае дула аўтамата скіравалася на яго. Глядзеў у дула, з якога яшчэ выходзіў дымок і не змог нават сказаць слова.

— Не трэба, — сказаў другі мужчына, адсоўваючы дула аўтамата ўбок. Ён відавочна не страціў яшчэ астаткаў чалавечых пачуццяў.

— Не было загаду, — як бы апраўдваўся ён пе-

(Працяг са стар. 3)

Цёця Уладзя тады была госцем нашай краіны.

Сустрэча «Нівы» з Вінцэнтым Станкевічам не мела нейкага старога распарадку. Размаўляючы з гэтым чалавекам, цяжка было прытрымлівацца норм інтэрв'ю. Брат Цёці Уладзі аказаўся вельмі непасрэдным, простым. Нашая гутарка хутчэй нагадвала чарговую сустрэчу добрых знаёмых, чымсьці людзей, якія ўпершыню пабачыліся. Успаміны нахлынулі на В. Станкевіча магутнай хваляй. Яны датычылі таксама больш асабістых перажыванняў майго субяседніка, яго несумненна цікавага і поўнага падзеямі жыцця. Вось бачыў ён Элізу Ажэшка ў касцёле ў Кабрыню, дзе аднойчы апынуўся з бацькам. Тады на арганах грала вядомая польская пісьменніца Марыя Радзевічуўна. Незабыўнымі з'яўляюцца для В. Станкевіча гады Кастрычніцкай Рэвалюцыі і першыя цяжкія гады маладой савецкай улады. Яму давялося на Смаленшчыне, у раёне Дэмідава, у 1919—1921 гг., выконваць адказныя абавязкі начальніка ўпраўлення лесанарыхтовак. Праз тэрыторыю, падвергнутую няспыннымі нападзеннямі белых, трэба было сплаўляць лес, які ішоў на экспарт у Англію. Часта становішча так ускладнялася, што жыццё ўсіх знаходзілася ў вялікай небяспецы. Знаёмлюся са старым пажоўклым ужо ад старасці пасведчаннем Дэмідаўскай райлесканторы ад 21 ліпеня 1921 года, у якім прысвойваецца В. Станкевічу званне Героя працы. А вось у часе апошняй вайны знаходзіўся ён у савецкім партызанскім атрадзе Панамарэнкі — аж да 1945 года.

У ШВАГРА КУПАЛЫ

Проста не верыцца, што адзін чалавек прайшоў такі багаты жыццёвы шлях. Зараз, хаця ўжо і на пенсіі В. Станкевіч, аднак часта прымае ўдзел у розных працах, звязаных са сваёй прафесіяй. Лічыцца ж адным з найлепшых у краіне спецыялістаў у галіне вытворчасці клінкеру, у галіне цагельнай прамысловасці ці вытворчасці высокаякаснай керамікі. Нягледзячы на свой васьмідзесяцігадовы ўзрост В. Станкевіч бадзёры і незвычайна дзейсны чалавек. Не адмовіў мне, калі я запрапанаваў яму выступіць у час майго дакладу ў Люблінскім клубе міжнароднага друку і кніжкі 13 лістапада на вечары, прысвечаным Янку Купалу. Прысутныя з зацікаўленнем слухалі ўспамінаў Вінцэнтага Станкевіча аб паэту. Слухачам было прадстаўлена цікавае здарэнне(якое сведчыла аб папулярнасці творчасці Я. Купалы ў дарэвалюцыйны час. Аддаю ізноў голас В. Станкевічу:

«Вось у 1917 годзе ў ажыдальні I класа на Мінскім вакзале знаходзіліся Янка Купала, мая сястра і я. У гэтай жа самай зале быў царскі генерал Гурка. Калі камендант станцыі падпалкоўнік Мясаедаў звярнуў увагу Купале, што не мае права як падпрапаршчык знаходзіцца ў ажыдальні I класа і хацеў ужо загадаць, каб той пакінуў залу, тады нечакана ўстаў генерал Гурка і, звяртаючыся ў бок Мясаедава, даслоўна сказаў: «Вы, подполковник, не знаете устава о чинопочитании. Я разрешил господину Янку Купале пребывать в этом зале, вы не знаете кто это такой! Это же известный и ценимый белорусский поэт Янка Купала, несравненно более ценный человек, нежели не одна держиморда, хотя бы в мундире подполковника». Пасля генерал Гурка звярнуўся да маёй сястры, якая нас абоіх праводзіла і сказаў: «Мадам, прошу прощения за нетактичный, грубый поступок русского офицера Мясоедова.» Крыху пазней, — працягваў В. Станкевіч, — аказалася, што камендант станцыі Мінск з'яўляецца нямецкім шпіёнам. Ён быў павешаны па загаду таго ж самага генерала Гурка.

Пасля гэтага выступлення В. Станкевіча пачаліся распытванні пра іншыя яго ўспаміны. Зала на заканчэнне ўзнагародзіла швагра Янкі Купалы бурнымі воплескамі.

*

Мая пабыўка ў Любліне набліжалася да канца. Наступіла хвіліна развітання з Вінцэнтым Станкевічам. Сумна было мне пакідаць гэтага сардэчнага, добрага чалавека, які не пашкадаваў сваіх сіл, каб мы разам з Вамі, дарагія чытачы, маглі перагарнуць сёння яшчэ адну багатую падзеямі старонку гісторыі.

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

Мілейчыцкая ОСП
пагарэльцам з Дабрыводы

Мілейчыцкія стражакі не толькі актыўна гасяць пажар. Яны з'яўляюцца застрэльшчыкамі розных грамадскіх чынаў. Вёску Дабрыводу ў Гайнаўскім павеце сустрэла страшная бяда. Згарэла там звыш пяцідзесяці гаспадарскіх гумнаў поўных збожжа, саломы, сена і г.д. Мілейчыцкія стражакі змагаючыся ў Дабрыводзе са стыхіяй, бачылі, якія страты прынёс людзям агонь. Вярнуўшыся дамоў старшыня ОСП у Мілейчыцах мгр Ежы Буякоўскі склікаў сход стражакаў, на якім стаяла адно пытанне: якімі сродкамі дапамагчы пагарэльцам з Дабрыводы? Стражакі вырашылі, што найлепшай дапамогай будзе корм для жывёлы. I стражакі запраглі коні і раз'ехаліся па Мілейчыцах збіраць на пагарэльцаў. Жыхары Мілейчыц адклікнуліся на ініцыятыву стражакаў і ахвотна выносілі на фурманкі сена і салому. Такім чынам стражакі назбіралі каля 2 тон кармоў. Сабралі яны таксама і крыху адзення. Усё гэта неўзабаве было дастаўлена пагарэльцам.

Тэкст і фота **С. КРЭЙЗА**

Старшыня ОСП у Мілейчыцах мгр Ежы Буяноўскі гутарыць са стражакам Іванам Сурмачом.

Мілейчыцкія стражакі ўпакоўваюць сена на самаход.

ЧАМУ КАРОВЫ СУМНЫЯ

— Здароў Максіме.

— Здароў Сцяпан. Стой лыса.

— Ты адкуль яе валачэш?

— З Крывой, Сцяпане. А ты куды сваю?

— Я ў Крывую. Стой красуля, вось падла ўстаяць не можа.

— Гарачая яна ў цябе відаць.

— Маладая. Першы раз давесці хачу. Пародзістая яна ў мяне. А ў Крывой, кажуць, на гэтай інсемінацыі, насенне ад самых пародзістых бычкоў. Абы да якой здыхляціны даводзіць не хачу, каб пароды не сапсаваць. А твая чаму такая сумная?

— Завядзеш, Сцяпане ў Крывую на гэтую, як ты кажаш, семінацыю, дык і твая засумуе. Я ўжо сваю лысую пяты раз туды цёгаю і ўсё надарма. Ніяк не можа цяжарнай стацца. Відаць гэтая семінацыя не задавальняе яе. А яна, падла, маткаю хоча быць ды годзе. Малако зусім перастала даваць. Ялавай зрабілася і сохне ўвачавідкі. А была ж сла-а-ўнай кароўкай! I надзяліў жа нас чорт гэтай семінацыяй.

— Так, сапраўды Максіме, справа не вясёлая. Куды ж нам падацца да бліжэйшага бугая?

— Кінь думаць аб гэтым, Сцяпане. Яны ж ва ўсёй аколіцы бычкоў ліквідавалі. Кажуць, навошта яны, калі ў Крывой пункт семінацыйны створаны. А паспрабуй,браток, няхай табе гэты пункт звычайнае цялё створыць, не гаворачы ўжо аб пародзістым.

— Дрэнь справа, Максіме. Але слых ідзе ў народзе, што недзе пад Гайнаўкай ёсць спулдзельня прадукцыйная. Бельшчызнай завецца. Дык там, кажуць, бычка слаўнага, Ваську, маюць. Звер, не бычок! Дык што, Максіме, махнем туды?

— Што ты, Сцяпане. Туды ж вёрст 20 будзе.

— Му-у-у! — працяжна зараўла лыса.

— Бач, падла, быццам чалавечую мову разумее. Эх, Максіме, было не было, давай, пайшлі!

Падслуханая гутарка мо' і не сур'ёзная. Але факт праўдзівы. Ужо трэці год у Крывой існуе пункт інсемінацыі жывёлы. Несумненна, што сельскагаспадарчыя ўлады кіраваліся слушным прынцыпам, арганізуючы гэты пункт. Бо калі развіваць жывёлагадоўлю, дык толькі пародзістую, найлепш прыстасаваную да нашых умоў. I трэба сказаць, што ў шматлікіх мясцовасцях Беласточчыны (а ёсць тут 238 такіх пунктаў), напрыклад, у Алішках — Беластоцкага павета, Крыпне — Манецкага павета, у некаторых вёсках Бельскага, Высокамазавецкага і Алецкага паветаў інсемінацыйныя пункты жывёлы карыстаюцца вялікай папулярнасцю.

Але факт застаецца фактам, што ў Крывой інсемінацыя, як дагэтуль, зусім не здала экзамену. За час існавання гэтага пункта ў Крывой і аколіцы пагалоўе жывёлы рэзка паменшылася. Паменшыліся таксама і надоі малака. Шмат кароў сталася ялавымі. Гэта проста трагедыя для сялян. А калі так, дык гэта трэба адшукаць прычыну такога стану рэчы. Ад гэтага і ёсць у нас спецыялісты па справах інсемінацыі жывёлы. Бычкоў ліквідаваць — простая справа. Але што далей?

В. Бондар

рад таварышам.

— Ну, чорт з ім, — згадзіўся бандыт і яны вышлі з памяшкання.

Лёня сядзеў яшчэ доўга моўчкі і толькі дрыжыкі ўстрасалі яго цела́м. Пасля апаў на падушку і заліўся горкімі слязьмі. Рана знайшлі яго

Й Ц А

суседзі непрытомнага ў гарачцы.

З таго часу Лёня змяніўся. Ён зрабіўся маўклівы, нетаварышскі, засумлівы.

На вёсцы ўсе гаварылі, што гэта работа Сцяпана. Праўда, ніхто яго ў гэту ноч не бачыў у вёсцы і сярод забойцаў яго не было. Але бандыты былі з атрада Сцяпана і ніхто не верыў, што зрабілі гэта без яго загаду, а Сцяпан неаднаразова пагражаў Андрэю.

Але кончыўся добры час для бандаў. Штораз больш аператыўна дзейнічала войска, міліцыя, бяспека. Ім дапамагаў сялянскі актыў.

Рады бандытаў раставалі. Адны з іх гінулі ў барацьбе, іншыя траплялі ў палон і, асуджаныя вайсковымі судамі, сядзелі па турмах. Многія злажылі аружжа пасля аб'яўлення амнестыі.

Пра Сцяпана загінуў усякі слых. Адны гаварылі, што ён забіты, другія, што схаваўся на Заходніх землях.

Прашло 12 год. Час заціраў у памяці Лёні цяжкае перажыццё той страшнай ночы. Людзі забываліся пра вайну і змаганні з бандамі. У гэты час у вёсцы з'явіўся Сцяпан. Вярнуўся з жонкай і дзяцьмі на гаспадарку, да старых бацькоў.

У Лёні адчынілася загаслая рана. Забойца яго бацькі сядзеў у суседнім доме. Яго штодзень можна было бачыць праз акно, як крутаўся па падворку. Спакойна прасядзеў на захадзе найгоршы час, цяпер як ні ў чым не бывала жыве на сваёй гаспадарцы.

Лёня сціскаў кулакі і гатоў быў кінуцца на Сцяпана і рваць яго на кускі. Але паспрабуй помсціцца, у турму пойдзеш, трое дзяцей без хлеба астанецца. А мо' пайсці данесці на пастарунак МО' і што з гэтага? Чым дакажаш? Дзе знойдзеш сведкаў? Не меў ніякіх доказаў. Чуў ад людзей. А мала чаго людзі нагаварыць могуць.

Не, нічога не зробіш. Трэба пагадзіцца з тым, што Сцяпан астанецца без кары.

Час праходзіў і супакойваў узбураныя пачуцці Лёні. Сцяпан нават са свайго боку прабаваў здабыць давер Лёні. Загаварваў да яго ветліва, дапамогу ў гаспадарцы абяцаў. Лёня глядзеў з-пад ілба і адказваў буркліва.

Сцяпан не змог усядзець ціха. Разам з шваграм Вярбіцкім ён пачаў гнаць самагон. Доўга гэта ўдавалася. Але нехта данёс міліцыі. Міліцыя знайшла апарат і гарэлку. Швагра адсудзілі на паўгода ў турме, заплацілі па пяць тысяч злотых штрафу, а сколькі суды і адвакат каштаваў, злічыць цяжка.

— Як ты думаеш? — звярнуўся Сцяпан да Вярбіцкага, — хто мог на нас данесці?

— А хто ж, калі не Мялешка, — адказаў Вярбіцкі. — Па бацьку пайшоў, уладам выслугоўваецца.

Сцяпан і сам меў падазрэнне на Лёню. Ён жа найбліжэйшы сусед, а пры гэтым ваўком глядзіць на Сцяпана.

— Трэба яму адмясіць добра бакі, ды загадаць, каб звярнуў нам кошты справы, — запрапанаваў Сцяпан.

— Добра раіш, — абрадаваўся Вярбіцкі. Хай я яго дзе самога спаткаю!

Сцяпану гэтага толькі было і трэба. Сам ён не рашаўся напасці на Лёню. Мо' глыбока ўтоенае пачуццё віны паралізавала яго волю і паўстрымоўвала ад дзеяння.

Незадоўга Лёню адвязлі ў бальніцу. Вярбіцкі падышоў да Лёні, калі той араў сам, далёка ад вёскі.

— Даносамі займаешся, суседзяў прадаеш. Зямлю будзеш грызці як бацька, калі не звернеш мне і Сцяпану коштаў і страт, — і ён ударыў Лёню ў зубы трыманым кіем так, што той без памяці зваліўся на зямлю.

Пасля двух тыдняў Лёня выйшаў з бальніцы. Справа супраць Вярбіцкага была спынена.

— Можаш падаць у суд, — параілі яму. А паспрабуй судзіцца без сведкаў. Коштаў без ліку, а ладу ніякага.

Вярбіцкі астаўся пераможцам.

Пры кожнай аказіі ён пагражаў Лёні, патрабуючы заплаты для сябе і Сцяпана. Сцяпан маўчаў, але па-воўчаму позірку можна было дагадацца, што ведае аб пагрозах Вярбіцкага і думае тое самае...

Лёня жыў пад страхам. Вечарам баяўся выйсці на двор. Яму здавалася, што за кожным кутом яго падпільноўвае Вярбіцкі або Сцяпан і яму прыпамінаўся абліты крывёй бацька. Спаў неспакойна, а часамі зрываўся з кры-

(Працяг на стар. 7)

Таямніца скарбаў Напалеона

У Савецкім Саюзе ўрачыста адзначана 150 год бітвы з напалеонаўскай арміяй пад Барадзіно. У сувязі з гэтым узнікла зацікаўленне велізарнымі скарбамі з золата, серабра, дарагіх каменняў і карцін выдатных мастакоў захопленых Напалеонам у 1812 годзе ў Маскве.

У час няслаўнага адступлення скарбы тыя, праўдападобна, былі затоплены ў возеры непадалёку Вязьмы ля старой смаленскай дарогі. Пошукі іх не прынеслі ніякіх вынікаў. Сцверджана аднак, што ў азёрнай вадзе знаходзіцца шмат растворанага серабра і медзі, таму здаюцца праўдзівымі гісторыі, якія расказваюць людзі.

Апрача гэтага не выясненым з'яўляецца лёс касы напалеонаўскай арміі, у якой знаходзілася шэсць мільёнаў франкаў у золаце. Французы схавалі яе ў Вільні або ў аколіцы горада. Савецкія вучоныя мяркуюць, што раней ці пазней будзе высветлена таямніца напалеонаўскіх скарбаў.

а — (ся)

У СВЕЦЕ МАСТАЦТВА

Салістка беларускага тэатра оперы і балету заслужаная артыстка БССР В. Крыкава ў ролі мачахі ў балеце «Казка аб мёртвай царэўне і сямі волатах».

Сельская гаспадарка без таямніц

ЗОАГІГІЕНА

«Ашчаджай, але не на мыле». «Чысціня — залог здароўя» — такія і шмат іншых прымавак можна пачуць усюды. Што праўда, тое праўда. Са страху перад арміяй бактэрый купляем мыла і шаруем рукі і іншыя часткі цела.

Аб сабе памятаем. Добра і гэта. Але варта было б прыпомніць і аб жывёле, якую гадуем. Нават, калі здаровая жывёла і не хварэе. Запозна будзе мыцца, калі хвароба заатакуе арганізм.

Праязджаючы праз сакольскія ці бельскія вёскі, можна ўбачыць маленькія хлеўчыкі з малымі вокнамі, няма загонаў для жывёлы, ды і з чысцінёй бывае па-рознаму. Жывёлагадоўца рэдка спалучае сабе нізкую прадукцыю з умовамі ўтрымання жывёлы.

Галоўнае для здароўя жывёлы — гэта паветра, сонца, чысціня, адпаведная тэмпература і рух. Усё гэта разам уздзейнічае на прадуктыўнасць жывёлы.

Паветра. У малым хляве, дзе жывёла стаіць цесна, не можа быць чыстага, здаровага паветра. Яно моцна насычана вуглеродам, сернымі злучэннямі і іншым. Часта таму здараюцца запаленні слізістых абалонак, а нават выпадкі падзення жывёлы.

Чысціня. Бактэрыі любяць бруд. Таму ў брудных хлявах жывёла пераважна хварэе. Брудныя сцены, столь, карыты — усё гэта рассаднік заразак, якія раней ці пазней заатакуюць жывы арганізм. І наступае гэта пераважна ў той перыяд, калі жывёле не хапае адпаведных кармоў.

Святло. Мова ідзе аб сонечных праменнях. Вопыты паказалі, што існуе цесная залежнасць паміж уздзеяннем сонечных праменняў і яйканоскасцю курэй. Таму ў куратніках павінны быць вялікія вокны, а зімой нават электрычнае асвятленне. Святло спрыяе лепшай дзейнасці залозаў унутранага выдзялення і ўтварэнню вітаміна Д. Таму асабліва неабходна святло маладой растучай жывёле.

Тэмпература. Некалі іскавалі тэорыі аб неабходнасці аграванння хлявоў. Сёння гэта лічыцца непатрэбным, а нават шкодным. А ўжо ў ніякім выпадку нельга аграваць куратнікаў. Неабходна толькі ліквідаваць шчыліны і дзіркі ў сценах, на падстрэшша накласці саломы і павялічыць кольказць жывёлы. Няма патрэбы нават турбавацца за маладняк. Вопыты паказалі, што маладняк лепей выхоўваецца пры нізкай тэмпературы (лепей пульсуе кроў, хутчэйшы абмен рэчываў, лепшы рост і набіранне адпаведнай формы).

Гэта, здаецца, дробныя рэчы, але сур'ёзныя. Так як чалавек жыве «не хлебам адзіным», так і жывёле добры корм — гэта яшчэ не ўсё.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

НА ТЭМУ ШКОЛЬНЫХ НАВУКОВЫХ ДАПАМОЖНІКАЎ

ШКОЛЫ — НАСТАЎНІКІ — ВУЧНІ

Урок геаграфіі — гэта падарожжа ў далёкую краіну зробленае пры дапамозе глобуса. Альбо шкілет звера — як жа гэта памагае пазнаёміцца з будовай жывога арганізму. Ці рыбы, гадаваныя ў школьным акварыуме, уводзяць нас у іншы свет — падводны. Наогул як усё гэта памагае і настаўнікам і вучням у вучобе, робіць яе значна цікавейшай.

На жаль, не ўсе нашыя школы (пераважна на вёсках) маюць усе патрэбныя навуковыя дапаможнікі. **У гэтым годзе дзяржава прызначыла на навуковыя дапаможнікі школам каля 900 мільёнаў злотых. Але крэдытаў многія школы, асабліва на вёсках (усё тая вёска ў хвасце), не выкарысталі да гэтай пары.** І не прычына ў тым, што навуковых дапаможнікаў нельга дастаць у магазінах «Цэзасу». Фабрыкі без перапынку працуюць цэлы год. Маем не толькі ўсё больш дапаможнікаў, але і лепшыя. Школы могуць купляць цяпер шкілеты розных звяроў. (Фабрыка навуковых дапаможнікаў у Варшаве ў апошні час прэпаруе нават шкілет каровы). У іншай фабрыцы навуковых дапаможнікаў — у Влохах пад Варшавай, рыхтуецца ў год 40 асартыментаў розных дапаможнікаў для краіны і на экспарт, пераважна для фізічных кабінетаў. Тысячы штук глобусаў ідуць адсюль у Швецыю, Бельгію, Чэхаславакію, Егіпет, Іран, на Кубу. Польскія глобусы маюць дасканалую славу ў свеце.

АР

КОННЫ ФУТБОЛ

У футбол гуляюць не толькі людзі, не менш цікавы ён і ў «конскім» выкананні. Зразумела, коні праходзяць адпаведную дрэсіроўку, бо яны ж павінны «біць» па мячы. Вядома, што і людзям валоданне мячом не даецца лёгка.

На здымку вы бачыце конна - футбольны матч у Пардубіцах (Чэхаславакія).

Сухотнікаў усё яшчэ многа

Сухоты з'яўляюцца такой старой хваробай на зямлі, як чалавек. Пакуль людзей было менш на зямлі і не жылі яны ў вялікіх скупленнях, хвароба не мела магчымасці пашырацца. Калі наступіў перыяд вялікай прамысловасці і ўтварэння вялікіх гарадоў, сухоты пачалі «касіць» людзей. Бактэрыі сухот знаходзілі лёгкую дабычу ў непадрыхтаваных арганізмах, пераносіліся з аднаго чалавека на другога і множыліся без ніякай перашкоды.

З заходніх краін, дзе прамысловасць і урбанізацыя пачаліся раней, хваля эпідэміі сухот пайшла на ўсход, захапляючы ў тым ліку і Польшчу. Па нейкім часе, калі людзі пачалі прыстасоўвацца да бактэрый, хваля хваробы быццам аслабла. Аднак аж да другой сусветнай вайны сухоты былі адной з найбольш небяспечных грамадскіх хвароб. Захварэнне на сухоты ў большасці выпадкаў азначала смерць.

Медыцына ўжо даўно шукае спосабаў лячэння сухот, але патрэбных вынікаў не дасягнула. Сітуацыя значна палепшылася пасля другой сусветнай вайны, калі быў вынайдзены стрэптаміцын. Некалькі год пазней быў адкрыты другі лек — гідразыд ізанікатынавай кіслаты (ісанязыд), а пасля трэці лек — парааміносаліцылавая кіслата (ПАС).

СІТУАЦЫЯ НА СВЕЦЕ І Ў ПОЛЬШЧЫ

Хваля эпідэміі сухот у Еўропе ішла з захаду на ўсход. У выніку гэтага на захадзе наглядаем цяпер значны спадак захворванняў, а ў краінах сярэдняй і ўсходняй Еўропы сухоты з'яўляюцца грамадскай хваробай.

У Англіі зараз ад сухот памірае 10 асоб на 100 тысяч чалавек. Таксама нізкія лікі смяротных выпадкаў ад сухот у Скандынаўскіх краінах і ў Даніі, толькі на нямнога вышэйшыя ад гэтых краін смяротныя выпадкі ў Германіі, Францыі, Бельгіі і Галандыі. Польшча з'яўляецца адной з краін у Еўропе з найвышэйшым насіленнем сухот. Ёсць у краіне 600 тысяч сухотнікаў. Палавіна з іх — гэта сухотнікі небяспечныя для асяроддзя. Штогод прыбывае блізка 80 тысяч новых хворых, а ўмірае блізка 12 тысяч чалавек. Дзякуючы хуткаму выкрыванню і лячэнню з кожным годам смяротнасць ад сухот значна змяншаецца. Захворванне на сухоты сярод жанчын меншае, чым сярод мужчын. Найбольш жанчын захворвае на сухоты ў 20—24 гадах, а мужчын у 55—59 гадах. На вёсках больш людзей хварэе, чым у горадзе.

На вёсках у паасобных ваяводствах смяротнасць хутка змяняецца. У 1944 годзе больш людзей умірала ад сухот у заходніх ваяводствах, а зараз больш ва ўсходніх.

ЯК МЕДЫЦЫНА ЗМАГАЕЦЦА З СУХОТАМІ

Ва ўсім свеце вядуцца пошукі новых лекаў супроць сухот. Не так даўно ў Францыі вынайдзена новы лек аб тымчасовай назве «1314». Цікавы таксама новы савецкі лек «этоксіт».

Калі сухоты лёгкіх моцна заавансаваныя і лячэнне хімічнымі сродкамі не дае ніякіх вынікаў, хворы можа паддацца аперацыі. Вырэзваецца частка, а нават цэлае лёгкае. І ўжо ёсць многа пацыентаў, якія жывуць і працуюць з адным лёгкім.

Вялікае значэнне мае прафілактыка.

Трыбуна чытачоў

КАНТРАСТЫ

Дзейнасць сельскагаспадарчага гуртка ў Міхноўцы яшчэ кароткая, але ўжо вельмі карысная, так для яе членаў, як і для акалічных жыхароў.

Гурток закупіў летам гэтага года малатарню і матор. За восень ён сваёй малатарняй вымалаціў збожжа ў акалічных сялян і... зарабіў каля васемнаццаці тысяч злотых. Частку гэтых грошай аддалі механіку Яўгенію Пташынскаму, за яго работу пры машыне, а рэшту прызначылі на закупленне цягніка вясною наступнага года. Да такога хуткага ўзбагачэння сельскагаспадарчага гуртка ў Міхноўцы ў вялікай ступені прычыніўся аграном Мікалай Марчук са Старога Ляўкова, прэзэс гэтага гуртка ў Міхноўцы Аляксандр Кабац, а найбольш яго члены. Варта да гэтага дадаць, што Міхноўка, гэта малая вёсачка рассыпаная ў большасці па каленіях. Аднак умела сабрацца і сарганізавацца ў адзін калектыў.

У Ляшуках, напрыклад, ёсць многа людзей, можна з чаго выбраць і сарганізаваць такі самы калектыў, як у іхніх суседзяў у Міхноўцы. Але з невядомых дасюль прычын ляшуцкі сельскагаспадарчы гурток ніяк не можа ўстаць на ногі. Са складак членаў засталося толькі многа клопатаў і непатрэбная пісаніна. Чаму? А таму, што ўсе члены свае ўклады пазабіралі, бо іхнія грошы спакойна ў скарбонцы прэзэса ляжалі. Члены сельскагаспадарчага гуртка, так як іх кіраўніцтва, перад палажэннем складак не ведалі, якія машыны закупіць. Яны хацелі, нібыта, купіць малатарню і матор, але іхняя работа была такая павольная, што ў гэтым выперадзіла іх Міхноўка. Потым сельскагаспадарчы гурток з Ляшукоў узяў у свае рукі тральню, якая перад гэтым, нібыта, належала да Кола вясковых гаспадынь у Ляшуках, але заплату за гэтую ўслугу пабіраў хітры гаспадар з гэтай вёскі. Сельскагаспадарчы гурток «належыта» ўставіў гэтую тральню, але калі прайшлі асеннія дажджы, у тэрэновую сушылку набегла вада, а гэтым самым ізноў патушыла іскру сельскагаспадарчай дзейнасці ляшуцкага гуртка.

Алік Харкевіч
Ляшукі

Аб школе ў Нарве

Быццам ручайкі кожную раніцу плывуць усімі дарогамі рабяты з Анцутаў, з Макаўкі, з асады Нараў да нараўскай школы. Многа новага і цікавага ёсць у гэтай 8-класнай школе. Тут праводзяцца заняткі па палітэхнічным навучанні. Спалучаецца агульнаадукацыйнае навучанне з вытворчым. Вучні шмат папрацавалі пры агароджванні сеткай школьнага пляца. Кожны год школьнікі шмат працы прысвячаюць школьным клумбам.

Працоўнаму выхаванню вельмі садзейнічае дзіцячы сталярскі гурток, якім кіруе настаўнік Ян Чэрнякевіч. Школа мае сталярскія варштаты і сталярскае абсталяванне. Школьнікі рамантуюць школьныя парты, сталы, крэслы, робяць падстаўкі да вазонаў, кошы, партрэцікавыя рамкі і іншыя рэчы. Вытворчае навучанне выклікае ў вучняў пачуццё адказнасці. Вучні, укладаючы шмат працы ў выкананне нават самых простых рэчаў, пачынаюць цаніць не і адносіцца да яе з павагаю, а рэчы больш беражна захоўваць. Дзяўчаты вучацца гафтаваць, марашкаваць, абрабляць каляровымі ніткамі хустачкі, вышываць або рабіць рукавічкі з ваўняных нітак.

Працай іх кіруе настаўніца Валянціна Пятроўская. Вучаніцы хутка аваладоваюць майстэрства гафту ці вышыўкі. А прывівае яна любоў да працы ў маладых дзяўчат ласкавым, прыемным, разважлівым словам, або добрай парадай.

Янка Цілупіцкі

Меліярацыя і загаспадараванне зялёных угоддзяў у Гайнаўскім павеце

(Працяг са стар. 1)

павета. Пры меліярацыйных працах у Старакорніне не было ніводнага мясцовага работніка. Падобная сітуацыя на аб'екце у Тэрэміскіх і іншых.

Часткова вінавата ў такой слабой арганізацыі работ і раённае кіраўніцтва водна - меліярацыйных работ у Бельску. Адзін з актывістаў з Тынявіч расказваў на пасяджэнні, што ў іх вёсцы трактары сталі ўсю вясну і не прыступалі да меліярацыйных работ. І толькі ў часе жніва пачалася праца. Пры самай вялікай ахвоце сяляне не маглі памагаць ім у такі гарачы час, у час жніва. А ўсю вясну, калі сяляне маюць больш вольнага часу, трактары не выкарыстоўваліся.

Меліярацыйныя аб'екты не будуць выконваць сваёй ролі, калі пакінуць іх без нагляду. І ў гэтым значны абавязак спадае на сельскагаспадарчыя гурткі і водныя суполкі.

А з доглядам за меліярацыйнымі аб'ектамі не заўсёды ў нас добра. Часта меліярацыйныя равы нішчыць жывёла. Цяпер аднаўленне меліярацыйных раваў на плошчы аднаго гектара каштуе каля 100 злотых у год. Столькі прыблізна каштуе цэнтнер сена. Калі ж гэтыя грошы прызначыць на аднаўленне, дык з аднаго гектара можна сабраць 10—12 цэнтнераў больш штогод. Даход відавочны.

На нарадзе была парушана таксама справа загаспадаравання супольных паш, якія займаюць на тэрыторыі павета 4 тыс. га, з чаго загаспадараваных паўтары тысячы га. Столькі зямлі ляжыць амаль без усякай карысці. Бо нават карову з такой пашы трэба дакармліваць. Загаспадараванне гэтых супольных паш значна палепшыла б становішча.

Сур'ёзныя цяжкасці ў загаспадараванні паш узнікаюць у сувязі з моцным закарчаваннем. Выкарчаванне пнёў на пашы — гэта першы этап загаспадаравання. Раскарчаванне трэба рабіць за год перад заворваннем. За гэты час паспеюць згніць астаўшыеся карэнні.

Меліярацыя і загаспадараванне зялёных угоддзяў — гэта вельмі важная справа. Таму на гэта звяртаецца асаблівая ўвага.

УЛ. САЦ
Гайнаўка

КІНО

Праграма
на 1.I. — 6.I.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Sprawcy nieznani" (włoski), 1—3. „Noc poślubna" (polski), 4—6.

Кляшчэлі
„Sprawcy nieznani" (włoski), 1—3. „Katastrofa" (węgierski), 4—6.

Навасады
„Jewdokia" (radz.). 5—6.

Нараў
„Telegraficzny pojedynek" (rumuński), 2—6

Нараўка
„Tajemnica starej kopalni" (angl.), 3—6.

Чаромуха
„Na tropie" (franc.), 1—3. „Człowiek z za biurka" (włoski), 4—6.

Чыжы
„Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 2—6.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Rzeczywistość" (polski), 2—6.

Бранск
„Jazz, jazz, jazz" (angl.), 1—3. „Alibi nie wystarcza" (czeski), 4—6.

Гродзіск
„Zmartwychwstanie" Hs (radz.), 5—6.

Орля
„Pragnienie" (rumuński), 2—6.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 1—3. „Teresa prowadzi śledztwo" (czeski), 4—6.

Міхалова
„Aby kwitło życie" (polski), 1—3. „Ruda Julka" (franc.), 4—6.

Супрасль
„Tajemnica zielonego boru" (radz.), 1—3. „Dwaj panowie N" (polski), 4—6.

Чорна Беластоцкая
„Płaszcz" (włoski), 1—3. „Edward i Karolina" (franc.), 4—6.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 1—3. „Marynarz z Komety" (radz.), 4—6.

Мілейчыцы
„Mały marzyciel" (radz.), 1—3. „Z iskry rozgorzeje płomień" (radz.), 4—6.

Нурэц
„Tragiczny zamach" (jugosł.), 1—3. „Historia żółtej ciżemki" (polski), 4—6.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Koncert gwiazd" (radz.), 1—3. „Komedianty" (polski), 4—6.

Сухаволя
„Marcin w obłokach" (jugosł.), 1—3. „Bestia" (angl.), 4—6.

Шудзялава
„Drzwi stoją otworem" (jugosł.), 2—6.

Янаў
„Tomcio Paluch" (meksykański), 1—3. „Ten który wrócił" (radz.), 4—6

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Dziś w nocy umrze miasto" (polski), 5—6.

Новы Двор
„Niewysłany list" (radz.), 5—6.

ТОЛЬКІ ДЛЯ ЗАКАХАНЫХ

Дарагое СЭРЦАЙКА!

Мне 17 год. Жыву ў вёсцы на Дуброўшчыне. Я толькі засталася адна ў бацькоў. Скончыла пачатковую школу і працую на гаспадарцы, бо найлепш люблю працаваць на раллі. Хаця я яшчэ і маладая, але вось маю сардэчныя клопаты, з якімі звяртаюся да цябе. Паслухай. Ужо больш года да нас усё прыходзіць хлопец з маёй вёскі. Грыша (бо так ён завецца) мае 21 год і з'яўляецца адзіным сынам у бацькоў. Спярша ён мне не падабаўся, але цяпер прывыкла да яго, а таксама здолела ўжо пазнаць яго дрэнны характар і ленасць да працы. Але бацькам маім, а перад усім маці, ён вельмі падабаецца. А падабаецца таму — бацьку — што адзін на гаспадарцы, а маці — што ўмее з ёю паплятkаваць, як кажуць «як вясковая цёта». І вось, калі ён прыдзе да нас, дык бацькі доўга да позніх гадзін сядзяць з ім, а калі адыходзіць, дык маці выпіхае мяне за ім за дзверы, каб я з ім пастаяла, каб хоць ён не загневаўся. А калі я ўцякла да сяброўкі, каб адчапіцца ад яго, дык прышла маці, выцягнула мяне за валасы з хаты і я вымушана была ісці дамоў, дзе на мяне чакаў Грыша.

Сэрцайка, парай, што мне рабіць.

Вера
Дубраўскі павет

Вера! Уяўляю тваё становішча, калі маці цябе выпіхае за дзверы за хлопцам. Рада мая такая: ты павінна мець сваё настанаўленне, станоўчаець. Калі маці выпіхае цябе за дзверы за Грышам, ты ж не павінна рабіць па волі маці, не павінна ісці за Грышам. Ты адкрыта скажы маці, што яе паступкі непрыгожыя і ты больш да іх не будзеш стасавацца. Калі не пойдзеш раз і другі, дык і маці зразумее цябе і будзе вымушана прымірыцца. Ты яшчэ замаладая, каб выбіраць ужо кандыдата на мужа.

Жадаю ўсяго добрага

СЭРЦАЙКА

ЗАБОЙЦА

(Працяг са стар. 5)

кам. У вёсцы ўсе гаварылі, што Сцяпан мае схаваны рэвальвер. Стрэліць з-за вугла і ніхто ведаць не будзе.

— Мо' лепш заплаціць, хоць немаведама за што, — прыходзіла часам думка Лёні. Ён у сапраўднасці не меў нічога супольнага са справамі Сцяпана і яго швагра. Але паспрабуй вытлумач ім гэта. А з чаго ім заплаціш. Тысяч хіба з дзвацаць збярэцца. Хіба гаспадарку прадаць. А самому з жонкай і дзяцьмі з торбамі па свету.

Лёня, параіўшыся з жонкай, напісаў да брата, які пражываў у Шчэціне, а атрымаўшы памысны адказ, рашыў прадаць гаспадарку і выехаць у Шчэцін. Грошай трохі будзе, брат паможа.

У хаце заставаліся толькі неабходныя рэчы. Усё іншае было распрадана. Лёня рыхтаваўся ў дарогу.

Сцяпан і Вярбіцкі ўстрывожыліся. Здабыча вымыкалася ў іх з рук. Яны сышліся, каб параіцца.

— Бачыш, уцякчы хоча, — заўважыў Вярбіцкі, — а грошы нашы прапалі.

— А чаму мелі б прапасці? —, адказаў Сцяпан. — Прадаў гаспадарку, грошы мае.

Лёня быў цэлы тыдзень хворы. Сёння ён адчуваў сябе ляпей. Яму нудзілася ляжаць без занятку. Каб заняцца чым-небудзь, ён узяў кій і нож і пачаў стругаць забаўку для дзяцей.

— Нехта ідзе, — уцешыўся Лёня, чуючы крокі на падворку. Дзверы адчыніліся і ў хату ўвайшоў Вярбіцкі. Лёня здзіўлена адлажыў нож і кій.

— Выязджаеш? — прамовіў Вярбіцкі, павольна дзячы бліжэй да ложка.

— Выязджаю, — адказаў Лёня.

— А як з грашыма?

— Якія грошы, чаго вы да мяне прычапіліся?! Вон з хаты! — ускіпеў Лёня, зрываючыся з ложка і гатовы кінуцца на Вярбіцкага.

Вярбіцкі моўчкі выцягнуў з кішэні нож. Жонка Лёні, бачачы гэта, падала мужу сякеру. Вярбіцкі, аглядаючыся, пасоўваўся да дзвярэй, але ледзь знік за дзвярыма, а Лёня, адлажыўшы сякеру, не паспеў легчы ў ложак, калі ў памяшканні з'явіўся Сцяпан.

— Ты да людзей з сякерай не совайся. Аддай лепш па-добраму грошы!

— Я табе дам грошы, бандыт! Прайшлі тыя часы, калі ўсе табе грошы павінны былі даваць.

Лёня схапіў нож і кінуўся да Сцяпана. Сцяпан сунуў руку за пазуху.

«Па рэвальвер», — бліснула думка ў Лёні і ён бліскавічна ўдарыў Сцяпана нажом у грудзі.

Сцяпан пахіснуўся, апусціў руку і пачаў адступаць. Але Лёня не панаваў над сабой. Смерць бацькі, страх і пабоі. змарнаваная гаспадарка — усё гэта было ўзрыўчаткай, а правакацыйнае патрабаванне грошай — запальнікам. Лёня, дапаўшы да Сцяпана, біў нажом дзе папала, аж той, сабраўшы рэшткі сіл, вырваўся, выбег на панадворак і, прабегшы некалькі крокаў, паў на снег.

*

«Грамадзяне суддзі! — гаварыў на судзе пракурор. — Быў я ў памяшканні забітага Сцяпана Вяскоўца. Ён пакінуў пяцёра малых дзяцей. Сэрца сціскаецца, калі глядзіш на тую бяду і галечу. На гэтых босых і абдзёртых дзяцей якія засталіся сіратамі».

На зруйнаванай гаспадарцы, нават без кроплі малака, у пустым амаль памяшканні, чакалі на суд свайго бацькі-забойцы жонка і трое дзяцей.

В. САВА

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 łz. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5000. Błtk F-3

ХАЦЕЎ ПАСПЕЦЬ

Шафёра, які пацярпеў аварыю, спыталі:

— Чаму вы так хутка ехалі, вы ж ведалі, што тармазы сапсаваны?

— Хацеў яшчэ да катастрофы ў гараж паспець, — адказаў той.

Прыслаў **Я. Ц.**

У ВАРОЖКІ

— Ці вы хацелі б ведаць будучыню вашага будучага мужа?

— Не. Скажыце ўжо лепш аб мінулым майго цяперашняга мужа.

ГУЛЬНІ ДЗЯЦЕЙ

Адна грамадзянка ўбачыла малога хлопчыка, які сядзеў адзінока пад дрэвам у той час, калі іншыя дзеці гулялі разам у агародчыку.

Падышла яна тады да яго і пытае:

— Чаму сядзіш ты тут сам і не гуляеш з іншымі дзяцьмі?

— Я з імі гуляю. Мы гуляем у бацькоў і дзяцей і я яшчэ не нарадзіўся.

ІДЭАЛЬНАЯ ЖОНКА

— Мая жонка такая працавітая і так любіць парадак, што я не магу ўжо больш гэтага вытрымаць.

— Чалавеча, гэта ж цудоўныя якасці.

— Так, але, уяві сабе, як устаю ноччу, каб напіцца вады, то калі вяртаюся за хвіліну, ложак ужо пасцелены.

МАЦІ І ДАЧКА

Дачка да маці:

— Мама, ці магу адзець твой новы світар?

— Зразумела. Але што табе сталася, што ты пытаеш дазволу?

— Бо не магу яго знайсці...

ЗАБЫЎСЯ

— Вось тут кроплі, парашкі... Ну і, зразумела, спорт-штанга, рэгбі, бокс.

ФІЛОСАФ

Гутарыць двое малышоў:

— Кім хочаш быць, калі вырасцеш?

— Я? Салдатам.

— Э, пойдзеш на вайну і працўнік заб'е цябе.

— Дурны! Гэта якраз я буду працўнікам...

КУР'ЁЗЫ

ТВІСТ ДЛЯ СТАГЭНЬКІХ БАБУЛЬ

Сярод удзельнікаў марафону твісту, што адбываецца ў Харлоў Нью Таун у графстве Эсекс (Англія), знаходзяцца дзве 70-гадовыя жанчыны. Для іх умовы марафону некалькі палегчаны: пасля кожных пяці пласцінак можна на мінуту прысесці, каб адпачыць. Апроч таго, яны знаходзяцца пад пастаянным наглядам урача.

«Ліберасьён»

— Шчыра гаворачы, мне зусім не патрэбны туфлі. Я хацела толькі зноў убачыць перад сабой мужчыну на каленях.

БОЛЕЙ НІЧОГА НЕ ТРЭБА

«Факт знаходжання на ўтрыманні пацвярджаецца фатаграфіяй, на якой сфатаграфаваны Лесніцкі з Чыкулінай і дзіцём. Выраз твару на фатаграфіі сведчыць аб узаемаадносінах бацькоў».

(З рашэння суда)

ФОКУСНІКІ

— Сачыце за маімі рукамі, грамадзяне кемлівыя! — звяртнуўся Кастусь да сабраўшыхся. — Прадэманструю вам розныя фокусы, у якіх нікага махлярства не будзе. Як бачыце, у маёй руцэ нічога няма. Накрываю руку хустачкай...

— Хлусня! — выкрыкнуў Ігнат. — Я і такі самы майстар. Рука пустая! — і Ігнат, растапырыўшы пальцы, паказаў прысутным далонь. Потым ён сарваў з шыі шалік, накрыў ім руку і, падышоўшы да найбліжэйшага гледача, папрасіў: — Калі ласка, прыпадніміце заслону. Лопнуць мне на гэтым месцы, калі не здзівіцеся!

Крыху збянтэжаны глядач сцягнуў каляровую тканіну і ўбачыў вялікую фігу з жалобным пазногцем.

Рокат смеху ўдарыў у столь і адкаціўся за кулісы вясковай сцэны, а пакрыўджаны Кастусь сказаў:

— У пустой галаве дурныя выдумкі!

Затым ён накрыў сваю руку хустачкай і папрасіў таго ж гледача зняць пакрывала.

— Ідзі прэч! — абурыўся той. — Я прыйшоў не фігі глядзець!

Тады Кастусь сам, схапіўшы за ражок, сарваў хустачку і прысутныя ўбачылі голуба.

Кастусь эфектна падкінуў птушку і яна, залапатаўшы крыламі, уселася на плячы Кастуся.

— Вось гэта штука! — выкрыкнуў чыйсьці ўсхваляваны ад захаплення голас.

Не звяртаючы ўвагі на вокрык, Кастусь зноў узяў голуба, накрыў хустачкай і, падышоўшы да Ігната, сказаў:

— Знімай у парадку суседскай дапамогі.

Перад здзіўленым Ігнатам рука Кастуся аказалася пустой, але Кастусь залез у кішэню Ігната і выцягнуў адтуль голуба.

— Ты з кожнай птушкай так робіш? — спытаў чыйсьці голас.

— Мне птушка — дробязь, мастацтва тут галоўнае! — горда адказаў Кастусь.

— Дам на паўлітра, выцягні мне індзюка! — звярнуўся той самы голас. — Страшна люблю іх смажаных!

— Калі хто любіць бараніну, гэта не значыць, каб я ім цягнуў авечку, — пакрыўдзіўся Кастусь і перайшоў да наступнай тэмы: — У руцэ нічога няма, а зараз будзе цыгарка...

— Ад-ста-віць! — зароў бас. — Цыгарак хапае!

З натоўпу выплыў дзед Макар і, стаўшы побач Кастуся, сказаў:

— Людзі мілыя, на нашых вачах талент марнуецца. Не ў святліцы павінен дзейнічаць Кастусь, а ў гэсэ, тады будзем мець і лімонную кіслату і жэляцін і спіральныя папарок.

— Не згаджаюся! — загрымеў бас. — У Кастуся ўсё з'яўляецца, а потым гіне. Такіх фокуснікаў у гэсэ хапае.

— Грамадзяне гледачы, я вам паказваю чыстае мастацтва, а вы пераносіце яго на дробязі жыцця! — узмаліўся Кастусь.

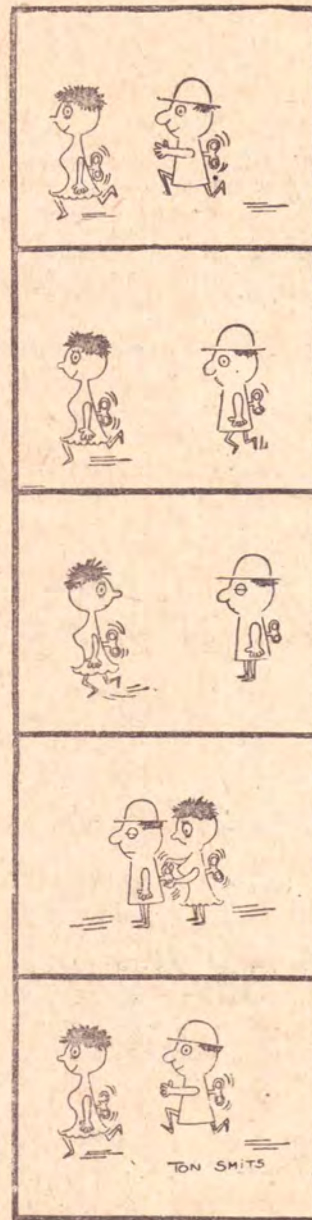
— Ты нам вачэй не замыльвай! — закрычаў упарты бас. — Без цябе паказваюць нам, чаго нельга дастаць у магазінах.

Кастусь бездапаможна апусціў рукі і... з рукавоў пінжака пасыпаліся цыгаркі, каляровыя хустачкі і іншая дробязь.

Пакуль Кастусь збіраў свае рэквізіты, гледачы натоўпам хлынулі да выйсця.

Сёння кожны фокуснічае чым можа і чужымі фокусамі не цікавіцца.

Дзядзька Лявон

Іван МУРАВЕЙКА

Хто зарабіў двойку

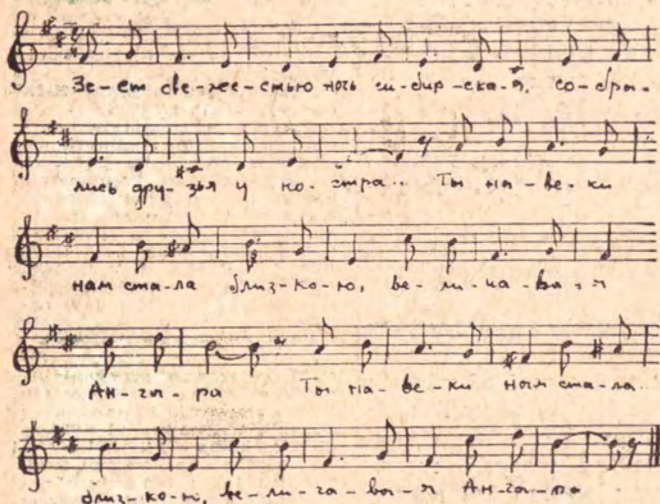
Прынёс са школы двойку Гоша
І тату ўзяўся прабіраць:
— Эх, як не сорамна!
Не можаш
Задачак просценькіх рашаць!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Валі Амільянюк з Грэдэляў, Бельскага павета, і Ніны Буры з Масева І, Гайнаўскага павета, змяшчаем папулярную савецкую песню.

Расцветай, Сибирь!

Слова Э. Иодковского   Музыка В. Мурадели

Веет свежестью
Ночь сибирская,
Собрались друзья у костра...
Ты навеки нам
Стала близкою, 2 разы
Величавая Ангара.

Дом родимый свой
У Москвы-реки
Мы оставили навсегда,
Чтобы здесь, в тайге,
Встали фабрики, 2 разы
Встали новые города.

Все мне дорого,
В новом городе,
Где увидел взгляд милых глаз.
Возмужала здесь
Наша молодость, 2 разы
Здесь любовь у нас родилась.

Не пугает нас
Непогодина,
Не замерзнем мы за рулём.
Расцветай, Сибирь,
Наша родина, 2 разы
Та, что матерью мы зовем!

Нас не сбить с пути
Тропам кряжистым,
Мы пройдем любой перевал.
Даль сибирскую
Краем нашенским 2 разы
Наш родной Ильич называл.

Нет, с Сибирью мы
Не расстанемся,
Вера юности горяча.
В золотых огнях
Гидростанции 2 разы
Пусть живёт мечта Ильича!